

Bazovica, ti predragi si naj dam,
tolle slovenske zvesto to te dale
drag spomin ni, tebe nosit bom
ponos kvaternske lepe si obale
Stanko Arbuter, Bazovica

 KAŽIPOT
mesačnik slovenske skupnosti na tleh in v PGZ

ISSN 1845-5034

Junij 2011

Letnik 21

Irvin Lukežič

Fluminensia SLOVENICA

Kažipot

Mesečnik slovenske skupnosti na Reki in PGŽ

Vredničica: **Marijana Mirkovič**
marjana.mirkovic@rt.t-com.hr
tel.: 091 593 6086

Priprava, prevodi in oprema besedil:
Marijana Mirkovič v okviru projekta SI-T

Lektorica: **Danka Tepina Podgršek**

Izdajatelj:

Slovenski dom KPD Bazovica, Podpinjoli 43, Reka
bazovica@bazovica.hr, za: Milan Grlica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjoli 43, Reka, vsionmg.rnogmail.com

za: Dužanka Gržeta

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ

Podpinjoli 43, Reka, vjsece-sto.pgz@rt.t-com.hr

za: Marijana Mirkovič

ISSN 1845-5034

Oblikovanje, preizom in tehnično urejanje: **Krispin Stock**

Tisk: **Tiskarna Sužak**

Mesečnik finančno podpira:

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Primorsko-gorarska županija

Mesta Reka

Svet za narodne manjšine RH

Naklada je 600 izvodov

Na naslovnic: **Flaminio Slovenica**, naslovica:

Oblikovanje: **Vesna Rožman**

Karikaturna:

Bojan Grlica

Slovenski dom KPD Bazovica

tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977

tajništvo, knjižnica in klubski prostori

toristi in zastrniki: 10.00-12.00, 18.00-20.00

MePZ, vaje, ponedeljek: 18.00-20.30

Dramska skupina: po dogovoru

Folklorna skupina: sredi, 19.00-20.30

Plesna skupina: ponedeljek, 20.00-21.30, sredi, 20.45-22.00

Dep. pouk slovenščine: ponedeljek, začetniki: 17.00-18.30

nadaljevalci: 18.30-20.00

Planinska skupina: torek, 20.00-22.00

Fotografska skupina: drugi in zadnji četrtek: 18.00

Mladinska skupina: po dogovoru

www.bazovica.hr/mladinci

Svet SHM Mesta Reka, Svet SHM PGŽ

sredi: 10.00-12.00, tel.: 324 321, 091 593 6086

Kažipot (junij) 2011, št. 73, letnik VII

o	obvestilo.....	3
d	dogodki.....	3
l	iz liburnije.....	17
g	gorski kotar.....	18
n	napovednik.....	18
i	iz drugih društev in svetov.....	28
n	nespregledano.....	25
a	aktualno.....	25

EGON: TAŠČINA OPOROKA

OBVESTILO

Spremembe pri izdajanju dovoljenj za prebivanje

Veleposlaništvo Republike Slovenije v Zagrebu obvešča, da z 18. majem 2011 začne izdajati dovoljenja za prebivanje v obliki izkaznice (*biometrično dovoljenje za prebivanje*).

Skladno z novo ureditvijo mora prošilec ob predaji vloge poleg predpisane dokumentacije oddati tudi prstne odtise. Izjema so otroci, ki še niso dopolnili 6. leta starosti, in tujci, ki iz zdravstvenih razlogov ne morejo oddati prstnih odtisov. Vloge za omenjena dovoljenja bo zato odslej mogoče oddati le v Zagrebu. Več na spletni strani veleposlaništva www.zagreb.veleposlanistvo.si in ministrstva za zunanje zadeve RS <http://www.mnz.gov.si/nc/si/spl-sno/cns/novica/article/12137/7103/>.

10. julija vabljene na manjšinske volitve na Hrvaškem

Hrvaška vlada je 19. maja razpisala volitve za svete in predstavnike petnajstih od skupno dvaindvajsetih navedenih narodnih manjšin na Hrvaškem. To bodo že tretje manjšinske volitve, odkar je Hrvaška ob koncu leta 2002 sprejela Ustavni zakon o pravicah narodnih manjšin, ki predvideva svete in predstavnike kot del manjšinske samouprave, vključene v javno življenje in upravljanje na področju lokalne politike, cilj pa je zagotavljati razvoj, ohranitev in varstvo narodnih manjšin. Zataknilo pa se je že pri prvem razpisu leta 2003, objavljenem v dneh med katoliško in pravoslavno veliko nočjo in s tako slabim odzivom, da so morali volitve, na katerih je prve svete s kandidaturo skoraj v zadnjem hipu dobila tudi slovenska manjšina, ponoviti. Kljub določenemu napredku v zadnjem desetletju pa na lokalni in regionalni ravni marsikje še vedno ni politične volje, ki bi spremijala uresničevanje manjšinske samouprave, zato ta ostaja na papirju. Svojih pravic v celoti do zdaj tudi slovenska manjšina ni izrabila, obstoječi sveti pa so v dveh mandatih s svojimi finančnimi sredstvi vsekakor precej

okrepili predvsem položaj društev v Zagrebu, Pulju, Splitu in na Reki.

Sveti narodnih manjšin na županijski ravni in v mestu Zagreb štejejo po 25 članov, v mestih 15 in občinah 10 članov.

Slovenska narodna manjšina je imela po volitvah leta 2007 osem svetov in enajst predstavnikov po vsej Hrvaški, a vseh možnosti ni izrabila in v mandatu 2007-2011 tudi ni vzpostavila koordinacije. Volitve 2007 so bile razpisane za skupno 12 svetov (7 na županijski, 4 na mestni in 1 na občinski ravni) ter 19 predstavnikov (8 na županijski, 9 mestni in 2 občinski ravni). Na letošnjih volitvah je nastala sprememba le v Opatiji, kjer niso več razpisane volitve za svet slovenske narodne manjšine, temveč le za predstavnika. To kaže, da se je število pripadnikov slovenske narodne manjšine v tem mestu po letu 2007 zmanjšalo pod 200.

Mandat 2007-2011 bo svetom in predstavnikom potekel 17. junija, novost za nove sestave bo tudi za polovico manjši znesek nadomestila stroškov za volitve, 750 kn na kandidata v županijah ter po 500 kn za izvoljene kandidate v svetih na mestni in občinski ravni. Podatki o svetih in predstavnikih slovenske narodne manjšine v mandatu 2007-2011 so objavljeni v zbirni informaciji o organiziranosti slovenske skupnosti na Hrvaškem na zadnjih straneh te številke Kažipota. Več o volitvah: www.izbori.hr, www.uprava.hr
Marjana Mirković

DOGODKI APRIL

26. april
Slovenski dom KPD Bazovica
Potovanje po Sloveniji in svoji identiteti:
hrvaško-slovenski potopisi 19. stoletja

V organizaciji svetov slovenske narodne manjšine na mestni in županijski ravni je imela članica obeh svetov dr. Kristina Riman zanimivo predavanje z naslovom Potovanje po Sloveniji in svoji identiteti: hrvaško-slovenski potopisi 19. stoletja ter predstavila temo, iz katere je tudi doktorirala. Predavanje je spremljalo tudi pestro slikavno gradivo.

Za temo se je odločila zaradi svojih slovenskih korenin, pravi, in ker jo je zanimalo, kako so odnos do ene in druge etnične pripadnosti premišljali ljudje, ki so ustvarjali tudi v prozi. Za izhodišče je vzela potopis kot literarno zvrst, v kateri se zrcali umetniškovo razmišljanje in doživljanje vtisov s potovanja in v soočanju z okoljem, ter v kateri se prepletajo različne veje znanosti in kulture, ob ključni vlogi opazovalca in ustvarjalca, ki poleg krajev, po katerih potuje, obenem spoznava tudi samega sebe. Izbor potopisov je omejila na časovno obdobje od prve polovice devetnajstega do začetka dvajsetega stoletja, to je čas oblikovanja narodne pripadnosti, in na avtorje, ki so bili rojeni ali so del življenja preživeli v Sloveniji, med pisanjem potopisa pa so živeli na Hrvaškem. To so Stanko Vraz, *Put u gornje strane*; Ivan Macun, *Prizor slovenskoga bitja u Bledu*; *Pogled v Pohorje* (v slovenščini); Josip Stare, *Po koju iz Kranjske*; Davorin Trstenjak, *Put u štajerski raj*; *Prijateljska pisma*, in Janko Barle, *Moj put na Volajsko jezero*. Njihova besedila je obravnavala posamično in v skupnem kontekstu, na predavanju pa je na kratko predstavila tudi posamezne avtorje.

Stanko Vraz je predvsem želel biti književnik; hrvaška zgodovina mu priznava status literarnega ustvarjalca, v Sloveniji pa ni bil priznan. Med razloge za to je predavateljica uvrstila tudi problem jezika, Vrazovega štajerskega narečja, ki je podobno kajkavskemu, in ki na Kranjskem v času, ko še ni bilo knjižnega jezika, ni bilo razumljivo. Njegov obravnavani potopis *Put u gornje strane* sta objavila Danica Ilirska in Ilirske narodne novine, v njem pa piše o potovanju po Beli krajini in uskoškem prebivalstvu. Vraz je zbiral tudi raznovrstno gradivo o ljudskem izročilu in zapisoval srečanja z ljudmi.

Ivan Macun je pisal v slovenščini, hrvaščini in nemščini in se, kot večina preroditeljev z izjemo Vraza, ukvarjal s poučevanjem. Potopis *Prizor slovenskoga bitja u Bledu* je izšel v hrvaškem časopisu *Naše gore list*. Avtor je precej pod vplivom mitologije, ki jo je vpletel tudi v potopis, v katerem z lepimi opisi krajine opisuje pot na vseslovenski shod na Bledu, biseru slovenske narave, ki je zanj "slovenski Olimp". Besedilo, katerega dokumentarna vrednost po mnenju predavateljice presega estetsko, pri naša tudi predstavitev političnega položaja Slovenije v času Bachovega absolutizma, vse-

buje pa obilico narodnih pregovorov in ljudskih pričevanj. Potopis *Pogled v Pohorje* pa je izšel v letopisu Slovenske matice za leto 1869.

Josip Stare v potopisu *Po koju iz Kranjske* opisuje turistično potovanje, ki ga odlikuje cela vrsta lepih krajinskih opisov ("Bled kot slovenski raj"). Avtor se je med potjo ustavil tudi v Vrbi in se poklonil spomenu na Prešerna, pri opisovanju Ljubljane pa je veliko pozornost namenil književnim društvom in tisku, razmere pa primerjal z zagrebškimi.

Potopis je bil objavljen v časopisu *Vienac* 1883. **Davorin Trstenjak** je bil pedagog in pisatelj. Bil je zelo povezan z naravo in znan po poučevanju na terenu. Rodil se je v Ormožu in odrasel v okolju v neposredni bližini Hrvaške ter se žolal v Varaždinu. Slovence opisuje kot marjivne in urejene ljudi, ki vesele in žalostne trenutke preživljajo ob pesmi. Potopis *Put u štajerski raj* je bil prvič objavljen v časopisu *Obzor* 1879, leto pozneje še v knjigi *Putne uspomene*, v njem pa med drugim opisuje obisk Vrazove rojstne hiše in pogovore s pesnikovimi sorodniki. *Prijateljska pisma*, z vsebino, posvečeno naravi, botaniki in Postojnski jami, je Davorin Trstenjak namenil prirodoslovcu, planincu in potopiscu Dragutinu Hircu. Gre za devet pisem, v katerih potopisec opisuje pot z vlakom iz Karlovca prek Zagreba, Ljubljane in Trsta v Benetke.

Janko Barle je bil vsestransko izobražen zgodovinar in etnolog, duhovnik, čigar dejavnost je pomembna predvsem za Zagreb. V potopisu *Moj put na Volajsko jezero*, ki je bil 1910 objavljen kot samostojna knjiga, opisuje pot na Korško in skuša v krajih, po katerih potuje, prepoznati slovenstvo. Besedilo, v katerem med drugim kritizira germanizacijo in izraža navdušenje nad slovenskimi planinami. Odraža tudi veliko afiniteto do glasbe in njenega ljudskega izročila, področja, s katerega je Janko Barle objavil več člankov.

Predavateljica je kot skupni imenovalec omenjenih avtorjev poudarila prizadevanje in željo, da bi prikazali druge drugim v lepi luči. Slovenski narod v potopisih predstavljajo kot marjiv, urejen in pobožen narod, ki rad poje. Z izjemo Stanka Vraza vsi poudarjajo svojo pripadnost slovenskemu narodu, vse pa povezuje tudi panslavizem. Potopisi so zanimivo pričevanje in dokument časa, v katerem avtorji svojo nacionalno pripadnost izražajo in čutijo kot bogastvo, ob sočasnem spoštovanju hrvaške

domovine in okolja, v katerem živijo. Pozorni poslušalci so predavateljici dr. Kristini Riman čestitali za zanimivo predstavitev in ji skupaj z organizatorjem zaželeli nadaljnje uspešno delo.

Marijana Mirković

S predavateljica. Foto: Anja Jausa Mirković

27. april Slovenski dom dobil novo hišnico

Dolgoletna hišnica Slovenskega doma na Reki, Marija Darapi, se je po dvanajstih letih s soprogom Durom Darapijem preselila v mestece Crnac v Slavoniji. Na njeno priporočilo bo to dolžnost odslej opravljala Irena Valkai.

V sredo, 27. aprila, sta zakonca Darapi pripravila manjše poslovilno srečanje pred selitvijo, pri kateri je med drugimi na pomoč priskočil tudi vodja dramske skupine Šiniša Posarić. Kot je sporočila tajnica društva Zdenka Jelovčan, ju je pred odhodom pozdravilo vodstvo društva ter jima zaželelo srečno pot in vse dobro v novi hiši in novem okolju.

Irena Valkai je iz Osijeka, na Reko pa se je priselila skupaj s hčerjo Kristino, ki je tu zaposlena.

Irena in Kristina Valkai. Foto: Petro Aničić

29. april-2. maj Izlet planinske skupine na Lastovo

Za redni letni planinski izlet na enega od jadranskih otokov je bilo letos izbrano Lastovo. Leži daleč na odprtem morju, do njega hitra ladja iz Splita vozi več kot tri ure, trajekt več kot pet ur. Zato na otoku delujejo vse službe, potrebne za normalno življenje, in domačini so res dobro samoorganizirani.

Za izredno lep zeleni otok je značilna številka 46: 46 vrhov, 46 kraških polj, 46 kilometrov obale, 46 otokov v Lastovskem otočju, 46 cerkvic ... Najvišji vrh je Hom, visok 417 metrov, le meter nižji je Veji greben, na katerem so objekti hrvaške vojske.

Po dolgi in naporni nočni vožnji z avtobusom in peturni vožnji s trajektom so bili planinci v Bazovice in njihovi gosti zelo lepo sprejeti v hotelu Solitudo v Pasadurju, edinem hotelu na otoku. Še istega dne se je večina povzpela na 230 metrov visok Sozanj, izredno lepo razgledno točko, s katere se vidi skoraj ves otok. Na Soznu je tudi kontrolna točka hrvaške planinske obhodnice. Še nočni ogled mesta Lastovo, ki ni ob morski obali, je pa prelepo amfiteatralno položeno mesto prelepe arhitekture in z značilnimi lastovskimi dimniki. Za razgledovanje zvezd kljub stojalo in teleskopu, ki so ga planinci privedli s sabo, ni ostalo več moči. Otok Lastovo je namreč ena od dveh, svetlobno najmanj onesnaženih točk v Evropi.

Naslednje jutro je sledil izlet z ladjo na otoček Saplun v Lastovnjakih. Prva skupina si je privoščila „škraping“ ob sami morski obali do deset metrov visoke in neznano koliko globoke jame. Pri tem so vzdignili jato galebcev, ki se na tem otočku gnezdi. Kričanje galebcev je prenehalo, ko so se planinci vrnili nazaj do gozda, v katerem je lastnik ladjice pripravil ribji piknik, in ko so galebi ugotovili, da se nihče ni vtikal v gnezda, jajca in že izlegle mladiče.

Po vrnitvi v ribiško vasico Lučica smo se povzpeli do mesta Lastovo, s tokrat dnevnim pogledom na mesto, čeprav svetlobe zaradi pooblačitve spet ni bilo veliko. Po planince je iz Pasadurja z avtobusom prišel Branko in si nato za odlično vožnjo ter manevriranje po ozkih

otoških poteh zaslužil pohvalo vseh udeležencev izleta.

Sledilo je deževno jutro, potem pa odhod do Skrivene luke. Tam so se udeleženci razdelili v dve skupini. Ena je odšla do avstro-ogrskega svetilnika Struga, druga pa se je povzpela na najvišji vrh otoka Hom. Na koncu so se vsi spet našli v Lastovu, kjer so jih domačini že sprejeli za svoje. Če bi ostali še kakšen dan, jih ne bi več pustili nazaj domov.

Odhod z otoka je povezan z zelo zgodnjim vstajanjem, saj ladje odhajajo ob pol petih zjutraj. Po prihodu v Split so sledili še kratek nakup na splitski tržnici, razgledovanje trdnjave na Klisu, znane še iz turških osvajalnih pohodov, kosilo pri Vodicaх pri Šibeniku in srečna vrnitev na Reko. Vsak od udeležencev je s seboj prinesel zvrhan koš doživetij in lepote s prelepega Lastova.

Darko Mohar

Na vrhu Snežnja. Foto: Darko Mohar

DOGODKI FEBRUAR

4. maj

Hotel Admiral, Opatija
Mediji in narodne manjšine, seminar

V času, ko si Hrvaška prizadeva za vključitev v Evropsko unijo in v tem okviru tudi za zapiranje poglavja 23, ki delno zadeva tudi manjšinske pravice in medije, je v Opatiji potekal seminar o dejavnosti narodnih manjšin in javnih medijih na Hrvaškem.

Kljub korektni zakonodaji je napredek na tem področju več kot počasen, pohvale pa si pri tem nista zaslužila niti Svet za narodne manj-

šine RH niti Urad Vlade RH za narodne manjšine, ki sta organizirala sicer zelo zanimiv seminar, a žal namenjen le peščici novinarjev in predstavnikov manjšin, medtem ko večina od društev šestnajstih manjšin na Reki ter manjšinskih svetov in predstavnikov s tem ni bila seznanjena. Na seminarju so sodelovali predstojnik Urada za narodne manjšine Branko Sočanac, predsednik Sveta za narodne manjšine RH dr. Aleksandar Tolnauer, saborska poslanka Zdenka Čuhnil (Uresničevanje pravice narodnih manjšin do pristopa v medije), svetovalec za politični sistem predsednika RH dr. Siniša Tatalović (Varstvo manjšin in vloga medijev v demokratizaciji hrvaške družbe) in podpredsednik hrvaške vlade dr. Slobodan Uzelac, dr. Igor Kanižaj z zagrebške fakultete za politične znanosti.

V razpravi o pravici narodnih manjšin do zastopnosti v medijih in njihovem poročanju o manjšinah smo znova slišali, da je pisanje hrvaških medijev o manjšinah omalovažujoče, polno senzacionalizma in v glavnem na straneh črne kronike, v širši javnosti, ki za manjšinske teme nima interesa, pa so neprepoznavni tudi manjšinski mediji. V okviru dejavnosti, ki jih (so)financira Svet za narodne manjšine RH, izhaja na Hrvaškem 64 naslovov manjšinskega tiska, med njimi glasila v slovenščini: Novi odmev zagrebškega Slovenskega doma, Mavrica SKD Istra iz Pulja in Planika SKD Triglav iz Splita, ki izhajajo trikrat ali štirikrat na leto, zatem letna Liburnijska priloga SKD Snežnik iz Lovrana in mesečnik Kažipot. Edini dnevnik je La Voce del Popolo, ki ga v nakladi več kot 2100 izvodov v italijanščini izdaja reška založba Edit in je naprodaj v kioskih. Na seminarju v Opatiji je bil to tudi edini primer dobre prakse. V kioskih je sicer mogoče kupiti tudi tednik Novosti, ki ga izdaja Srpsko narodno vijeće v Zagrebu, v njem pa sodeluje tudi več izvrstnih novinarjev, sodelavcev nekdanjega neodvisnega in nagrajevanega tednika Feral Tribune. Največ kritike so na seminarju izrekli na račun državne televizije HRT. Prispadnikom dvanajsetih manjšin, ki po podatkih popisa iz leta 2001 predstavljajo več kot sedemodstotni delež prebivalstva, ta namreč namenja en sam odstotek programa in ne zagotavlja z zakonom predpisanega dostopa niti oddaj v manjšinskih jezikih. Po besedah saborske poslance češke in slovaške narodne manjšine Zdenke Čuhnil bi

morali na HRT svoj prostor najti vsaj tisti jeziki, ki jih je bilo do osamosvojitve redno slišati v programu - med te sodi tudi slovenščina, tradicionalno navzoča na Hrvaškem. Po njenem mnenju so razlogi medijske zaprtosti predvsem finančne narave, nadaljnje korake pa bi morali storiti vlada in HRT ter naposled poskrbeti za oddaje, nujne za ohranitev manjšinskih jezikov. Kot je še dejala, svoje naloge zaradi ne-transparentnega poslovanja ni opravil niti fond za spodbujanje pluralizma in raznovrstnosti, pred šestimi leti ustanovljen v okviru Sveta za elektronske medije. Fond ima na razpolago tri odstotke naročnine in dodatna sredstva iz loterije, namenjena za finančno podporo radijskim in TV-postajam za različne programske vsebine, med njimi tudi za manjšine. Kot smo slišali, to možnost s svojo radijsko oddajo uspešno izrablja le makedonska narodna manjšina.

Dr. Igor Kanižaj je predstavil porazne rezultate analize poročanja o narodnih manjšinah v medijih in med drugim opozoril, da je premalo raziskav na to temo in tudi ne načina za dosedo *morebitnih poznejših rezultatov. Na Hrvaškem ni lahko biti manjšina: nekateri bodo rekli, da je manjšinam super, če se gleda s stališča državljana, ki ni dovolj seznanjen s tem, kaj manjšine delajo, in lahko dobi vtis, da prejema veliko denarja in imajo velike pravice. Dejstvo je, da so zakoni zelo dobri, vendar menim, da se manjšine, če govorimo o medijski obravnavi, absolutno marginalizirane in bojim se, da bo dolgoročno ta položaj čedalje težji. Zato je skrajni čas za akcijo, ne le samih manjšinskih organizacij, medijev, temveč predvsem vlade oziroma vseh drugih in mednarodnih ustanov, da se ozavesti pravičen pristop do manjšin. Manjšine in njihove probleme razumemo šele v tistem trenutku, ko sami postanemo manjšina, ko pridemo v neko drugo državo - takrat občutimo resnične probleme, s katerimi se neka manjšina sooča na določenem področju.*

V prizadevanju, kako premestiti medijsko zaprtost, je bilo slišati več predlogov, med drugim tudi tega, da bi v času denarne in kadrovske stiske veljalo združiti moči, uredništva in publikacije. Vsaj za maloštevilno slovensko skupnost in njenih pet glasil je to razlog za razmislek, enako kot bi veljalo razmisliti tudi o skupni radijski oddaji.

Naj še dodamo, da je bilo po letnem poročilu ameriške neodvisne organizacije Freedom House, ki spremlja položaj državljanskih svobodin na svetu, leto 2010 leto, v katerem je v zadnjih več kot desetih letih dostop do svobodnih medijev imelo najmanj ljudi na svetu. Hrvaška pa je v poročilu obdržala svoje lansko neslavno 85. mesto in oceno države z "delno svobodnimi" mediji, umeščena med Bocvano in Burkina Faso. Slovenija se je kot edina država iz regije s statusom "svobodne" države uvrstila na 48. mesto, Srbija je na 72. mestu, Črna gora na 80., za Hrvaško pa so še Makedonija in BiH na 96. mestu, Albanija na 102. ter Kosovo na 104. mestu.

Marjana Mirković

Zdenka Čuhnil. Foto: Marjana Mirković

5. maj
Mestna hiša, Reka
Slovenščina v reških vrtcih

Na pobudo svetov slovenske narodne manjšine Mesta Reka in PGŽ je v mestni hiši na Reki potekal sestanek z ravnateljico ustanove Otroški vrtec Reka (Dječji vrtić Rijeka, DVR) Gordano Rena in predstavniki mestnega oddelka za predšolsko vzgojo in izobraževanje. Srečanja se je v imenu svetov udeležila tudi urednica Kažipota, na njem pa sta skupaj z ravnateljico Gordano Rena predstavili krajši program slovenščine, ki se bo v reških vrtcih Na Potoku in Pecinah začel jeseni. Za uresničitev pobude so v pristojnem mestnem oddelku ravnateljici Gordani Rena izrazili vso podporo in obljubili pomoč v okviru svojih možnosti, ob tej prilo-

žnosti pa poudarili tudi sodelovanje, ki že poteka z nekaterimi predšolskimi ustanovami v Sloveniji.

Marjana Mirković

5. maj

Slovenski dom KPD Bazovica

Harmonika in harfa

V dvorani Slovenskega doma je po 29. aprilu potekal še en glasbeni večer s koncertom na harfi, flavti, harmoniki in za klavirjem. V razmeroma kratkem času sta bila uprizorjena dva prelopa klasična koncerta, na katerih so nastopile umetnice Jasna Štiglic, Paola Radin in Maja Dobrila, sicer zborovodkinja našega MePZ. 5. maja pa je prvič pri nas nastopil še Josip Nemet na harmoniki. Umetnice na harfi, flavti in za klavirjem so večer začele z glasbo W. A. Mozarta, 2. stavek Andantino, nadaljevale z glasbo J. Moqueta, Pan et les bergers, in s Sonato za flavto in klavir F. Poulenca. V nadaljevanju je Josip Nemet na harmoniki zaigral solo D. Šostakoviča, preludij in fugo v d-molu št. 24, Fantazijo 84 J. Ganzerja, Kalino krasnajo V. Semjonova in ARAMBESCO I. Josipovića. Navdušeno občinstvo je nastop nagradilo z dolgim aplavzom, posebej dolgotrajnega ploskanja pa je bil deležen harmonikar Josip Nemet, profesor harmonike v reški glasbeni šoli Ivan Matetič Ronjgov. Na vrsti državnih in mednarodnih tekmovanj je prejel že mnogo nagrad in priznanj, naj npr. omenim le Srečanja harmonikarjev v Pulju 2001, 2003, 2007 in 2008.

Slišati je bilo željo, da bi podobne večere večkrat organizirali.

Zdenka Jeltovan

iz kataloga:

Maja Dobrila, klavir

Maja Dobrila je v društvu KPD Bazovica dobro znana in zelo priljubljena, že leto dni pa uspešno vodi mešani pevski zbor. V Kažipotu smo jo že predstavili, naj dodamo le, da je vsestransko angažirana; je tudi umetniška vodja Studia za gledališka raziskovanja, ustanovljenega z njenim sodelovanjem, in profesorica klavirja v glasbeni šoli Tarta v Opatiji. Maja Dobrila je članica Hrvaškega društva glasbenih umetnikov (HDGU) in Društva plesnih umetnikov Hrvaške (UPUH).

Maja Dobrila, Paola Radin in Jasna Štiglic. Foto: Anita Hromin

Paola Radin, flavta

Paola Radin je rojena v Pulju, glasbeno šolanje je po maturi na GŠ Vatroslav Lisinski v Zagrebu nadaljevala na glasbeni akademiji v Zagrebu in se pozneje izpopolnjevala na akademiji Santa Cecilia v Rimu, magistrirala pa je na Visoki šoli za glasbeno umetnost Ino Mirković. Kot solistka je nastopala z orkestrom Reške filharmonije in drugimi komornimi orkestri ter igrala flavto in piccolo v različnih orkestrih (Opera HNK v Osijeku, Zagrebska filharmonija, Simfonični orkester glasbene akademije v Zagrebu, Pihalni orkester Hrvaške vojske ...), imela pa je tudi več opaznih nastopov na festivalih na Hrvaškem ter v Bosni in Hercegovini. Izvedla je deset samostojnih multimedijskih projektov, predvsem v dobrodelne namene in za promocijo mladih glasbenikov, za katere organizira tudi mojstrske delavnice. Za svoje pedagoško delo in glasbeno poustvarjalnost je bila tudi nagrajena. Kot profesorica dela na glasbeni šoli Ivana Matetiča Ronjgova na Reki in v Centru za študij klasične glasbe Luigi Dallapiccola pri Italijanski uniji na Reki.

Jasna Štiglic, harfa

Jasna Štiglic je rojena na Reki. Po šolanju v glasbeni šoli Ivana Matetiča Ronjgova je diplomirala iz harfe na Visoki šoli za glasbeno umetnost Ino Mirković v Lovranu in pozneje še na glasbeni akademiji v Zagrebu. Za svoj odlični

uspeh je ves čas prejela štipendijo pristojnega hrvaškega ministrstva in bila tudi večkrat nagrajena. V okviru glasbenega izpopolnjevanja se je udeležila številnih mojstrskih delavnic priznanih umetnikov v Sloveniji, Italiji in Franciji, trenutno pa se izpopolnjuje na konservatoriju J. Tomadini v Vidmu.

Kot profesorica harfe dela na glasbeni šoli Ivana Matetića Ronjgova na Reki.

Josip Nemet, harmonika

Josip Nemet je rojen na Reki. Harmoniko se uči od devetega leta starosti, končal je petletni študij klasične harmonike na univerzi Jurja Dobrile v Pulju, ker je prejel tudi rektorjevo nagrado. Večkrat je zmagal na državnih in mednarodnih tekmovanjih v Pulju in se visoko uvrstil tudi na drugih mednarodnih srečanjih, prve nagrade na državnih tekmovanjih pa je prejel tudi kot član komornih sestavov. Za seboj ima vrsto nastopov, igral pa je tudi v orkestru Opere gledališča HNK Ivana pl. Zajca na Reki.

Kot profesor harmonike dela na glasbeni šoli Ivana Matetića Ronjgova na Reki.

Povzeto po vabilu, prevod Marjana Mirkovič

Josip Nemet. Foto: Anita Hromin

6. maj
Državni zbor RS, Ljubljana
Sprejem za predstavnike slovenskih
društev

Predsednik slovenskega parlamenta dr. Pavle Gantar je pred uradnim obiskom predsednika hrvaškega sabora Luka Bebića 10. in 11. maja v Ljubljani na pogovor povabil vodilne predstavnike Zveze slovenskih društev na Hrvaškem in treh slovenskih društev, iz Zagreba, Splita in z Reke.

Predsednik krovne organizacije in KPD Slovenski dom iz Zagreba Darko Šonc, predsednik SKD Triglav iz Splita Cveto Šušmelj in predsednik Slovenskega doma KPD Bazovica Milan Grlica so ga seznanili z aktualnim položajem slovenske skupnosti na Hrvaškem.

Darko Šonc je med drugim povedal, da Slovenci na Hrvaškem pravzaprav nimajo večjih težav. Po njegovem mnenju hrvaški ustavni zakon o manjšinah dobro ureja status manjšin in predstavlja visok standard varstva njihovih pravic, s čimer sta se strinjala tudi Grlica in Šušmelj.

Vsi trije predstavniki so ob tem pohvalili tudi dobre stike in sodelovanje z lokalnimi oblastmi. Šonc je ob tem omenil hrvaški volilni zakon, ki sicer slovenski narodni skupnosti skupaj s pripadniki drugih narodov držav nekdanje Jugoslavije omogoča, da imajo enega skupnega predstavnika v saboru, a menijo, da zaradi manjšega števila Slovencev na Hrvaškem ni realne možnosti, da bi bil član sabora kdaj Slovenec (na zadnjih volitvah tudi ni bilo predlaganega slovenskega kandidata, op. ur.).

Pri pogovoru je sodeloval tudi predsednik Komisije DZ RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Miro Petek. Skupaj z dr. Gantarjem sta izrazila veliko zadovoljstvo, da Slovenci na Hrvaškem nimajo večjih problemov pri razvijanju in ohranjanju svoje narodne in kulturne identitete. To pa je, so se strinjali sogovorniki, neposredno povezano in zelo odvisno tudi od odnosov med obema državama na politični ravni, je še zapisano na spletni strani www.dz-rs.si.

Marjana Mirkovič

7. - 8. maj

MePZ KPD Bazovica v Šibeniku

V okviru sodelovanja z društvom Dr. France Prešeren iz Šibenika je MePZ KPD Bazovica pod vodstvom Maje Dobrila gostoval v tem dalmatinskem mestu. Pevke in pevci so obisk izrabili tudi za ogled naravnih in turističnih znamenitosti Šibenika in okolice.

MePZ KPD Bazovica. Arhiv društva.

8. maj

Vila Angiolina, Opatija
Mojca Pecman, koncert

Slovenska glasbenica Mojca Pecman se je v opatijski Vili Angiolina predstavila z recitalom, ki je zbudil precejšnje zanimanje občinstva in prejel pohvalne ocene tudi v tisku (Novi list, 11. maj 2011, str. 52). Osemnajstletna umetnica, ki izhaja iz glasbeno nadarjene družine in nastopa že vrsto let, igra saksofon, za nastop v Opatiji pa je izbrala dela skladateljev Paula Hindemitha, Petra Šavlija, Glazunova, J. Demersemana in Mauricea Ravela.

Gost večera je bil solist na večjem pihalnem instrumentu, evfoniju (baritonski krilni rog), Simon Tavčar, ki je zaigral Sonato v F-duru B. Marcela.

Mlada slovenska umetnika sta obiskovalcem priredila lep koncertni večer *intimnega komornega muziciranja, ki je z dobro izvedbo občutno osvežil ne ravno bogato koncertno dogajanje v tem mestu, je med drugim zapisal Novi list*. Več: www.novilist.hr

Marijana Mirković

9. maj

RTV Slovenija, Ljubljana

Komisija za programske vsebine, namenjene Slovencem v sosednjih državah

V Ljubljani se je po večmesečnem premoru sešla Komisija za programske vsebine, namenjene Slovencem v sosednjih državah (KPVSSD). Kot je Kažipot že pisal, gre tudi za pripravo spletne strani z vsebino o dogajanjih v zamejskih skupnostih.

Sejo je vodil predsednik Janko Malle, udeležili pa so se je najvišji predstavniki RTV Slovenija, med drugimi predsednik ene izmed slovenskih krovnih organizacij v Italiji, Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) Rudi Pavšič, sicer večletni čelni mož Slovenske manjšinske koordinacije (SLOMAK). Kot članica komisije je bila navzoča tudi urednica Kažipot.

Kar zadeva omenjeno spletno stran za vsebine, namenjene Slovencem v sosednjih državah, je tehnična plat urejena, za vsebine pa bodo predvidoma sprejete pogodbe z uredništvu zamejskih medijev, ki bodo določili tudi skrbnike, izmenjava informacij z Multimedijskim centrom (MMC) pa bo potekala v obeh smereh. V okviru priprav na to spletno stran je potekalo več delavnic za novinarje. Odlično organizacijo delavnic za usposabljanje so pohvalili mnogi, med njimi posebej Agata Klinar Medaković iz Zagreba, ki se je, kot smo že objavili, poleg Kristiana Stepčiča Reimana iz Labina udeležila teh srečanj.

Na dnevnem redu se je bila tudi razprava o Temeljnih izhodiščih strategije razvoja RTV Slovenija 2011-2015. V njenih strateških ciljeh je med drugim omenjeno tudi obveščanje pripadnikov narodov nekdanjih jugoslovanskih republik v njihovih jezikih, saj gre za šestdeset tisoč gospodinjstev, ki redno plačujejo RTV-naročnino. Direktor radia Miha Lamprecht je ob tem spomnil na februarja letos sprejeto Deklaracijo RS o položaju narodnih skupnosti pripadnikov nekdanje SFRJ v RS (DePNNS) in okroglo mizo na to temo ter opozoril, da je treba v prihodnje večjo pozornost posvetiti tudi tem manjšinam, kljub temu da takšnega statusa še nimajo priznanega. Mnenje članov KPVSSD o izhodiščih je predsednik komisije Janko Malle

po korespondenčni seji s člani strnil v sklepe, s katerimi je seznanil Programski svet RTV Slovenija. Dokument med drugim poudarja, da morajo biti Slovenci v sosednjih državah v slovenski javnosti prepoznavni kot pozitivni subjekti, zato naj jim RTV Slovenija namenja programski prostor. Opozarja na pomen medijskega povezovanja na regionalni ravni in poziva vodstvo RTV Slovenija k okrepitvi dopisniške mreže in s prispevki uredništev slovenskih medijev v sosednjih državah. Žal na Hrvaškem slovenska manjšina (še) nima nobenega profesionalnega uredništva.

Marjana Mirković

12. maj
Slovenski dom KPD Bazovica
Davor Grgurić

Naš član Davor Grgurić, mlad pisatelj in pesnik iz Delnic, je v prostoru naše klubske sobe predstavil del svojega književnega in publicističnega ustvarjanja. Vredno je omeniti, da Davor ureja in vodi narečno etnografsko oddajo Radio Žrjoafka pri Radlu Gorski Kotar ter da je predsednik Etno-društva Prepetinč v Delnicah in društva *Glazbeni sureti Gorski kotara*.

Poleg branja odlomkov iz proze in pesmi iz svojih knjig je Davor predstavil tudi svoje avtorske uglasbene pesmi, od katerih je bila 2. aprila na programu Radia Rijeka predstavljena *Urve majo sejno (Odrzli mojo senco)*. Nastop je na kitari spremljal kitarist Davor Jevtov z Reke.

Na ogled je bilo kar lepo število knjig, od katerih bi omenila zbirki pesmi *Raspukline* in *Pogrešna vrata*, pripovedke *Mačje laži* ter roman *Dan bez leptira*. Zbirka potopisnih esejev *Tajna krila šume* je dobila prvo nagrado na Gorančici za leto 2005. Še bi se lahko naštevale knjige in nagrade, ki jih je bil deležen Davor Grgurić. Večer je bil izredno zanimiv in prijeten, lepo je bilo poslušati ne samo branje, ampak tudi petje. Škoda, da ni bilo več občinstva. Druženje se je nadaljevalo v prijetnem ozračju in tudi za gostovanje s komedijo *Romeo* in Julija smo se zmenili. Z veseljem pridemo v Delnice 17. junija.

Zdenka Jelovčan

Davor Grgurić, Davor Jevtov in Zdenka Jelovčan. Foto: Petra Aničić

16.-18. maj
Mali Lošinj
10. Lošinski dnevi bioetike

Integrativna bioetika in novo obdobje, simpozij

Ksenobioetika: zunajzemeljske oblike življenja v bioetični perspektivi, študentska delavnica

Od zdravljenja do preoblikovanja, omizje

Na tem srečanju sta letos sodelovala tudi gosta iz Slovenije, Anton Mlinar (Življenje kot kognitivni proces) in Uršula Lipovec Čebren (Zdravstveni delavec - policijski ovaduh?) ter rojakinja dr. Vesna Pešič z Reke, ki nam je poslala tudi naslednji prispevek. Objavljamo ga v celoti in se ji zanj iskreno zahvaljujemo.

10. Lošinski dnevi bioetike

Hrvaško filozofsko društvo, Hrvaško bioetično društvo in Mesto Mali Lošinj kot soorganizatorji so tudi letos organizirali Lošinske dneve bioetike, tokrat jubilejne, že 10. zapored in pod pokroviteljstvom Pimorsko-goranske županije ter ministrstva za kulturo RH, katerega predstavnik g. Krešimir Ilić je pozdravil zasedanje.

Preden se ozremo na omenjeno srečanje, bi bilo treba povedati, kaj je bioetika: to je inovativno področje, na katerem se vzpostavljajo različni odnosi teoretične in praktične interakcije (interdisciplinarne, internacionalne, interkulturalne, interpersonalne in druge), in ki prevzema skupno perspektivo človekovega obstoja (pluralni perspektivizem), zaradi postavljanja smernic in doseganja orientacijskega znanja v razmerah prelomnih, svetovno-

zgodovinskih epoh. Pri tem je pomembna metodološka oznaka bioetike, da h konkretnim življenjskim problemom in k ohranitvi samega življenja pristopa z vidika pluralnih perspektiv in te sprejema v družbenem obzorju, kar pomeni, da kategorijo življenja dojema v njegovi celovitosti.

Vse to in razmišljanja o bioetiki so na srečanju nakazala širok krog konkretnih problemov in tem, ki so bile v edinstvenem metodološkem obrazcu posebej obravnavane v sklopu tega mednarodnega simpozija in v okviru stalne teme z naslovom Integrativna bioetika in novo obdobje.

Poleg tega je bila na zelo delovnem urniku na programu tudi okrogla miza o aktualnih vprašanjih s področja bioetike z naslovom Od zdravljenja do preoblikovanja človeka - kje je meja medicinsko-tehničnega posega? Potekale so še študentske delavnice na temo bioetike in z naslovom Ksenobioetika: izvenzemeljske oblike življenja v perspektivi bioetike.

Na tem priznanem zasedanju je bilo mogoče slišati in spoznati veliko zanimivega, zato je ob tej priložnosti prav težko kaj ali koga izvežmati. Pa vendar, zelo ganljiv je bil prispevek o težavah otrok, rojenih t. i. "materam, žrtvam trgovine z belim blagom", ki je bil predstavljen na simpoziju; na okrogli mizi pa so veliko pozornost zbudila vprašanja o "medicini zdravih". Še en razlog, da je na zasedanjih Ložinjskih dnevov bioetike tudi v prihodnje pričakovati veliko intrigantnih tem, kot so bile npr. letošnje:

o nedopusčanju ekstremizmov pri tolmačenju zmerne smeri islama, o človekovi duhovnosti skozi prizmo krščanske teologije in personalistične antropologije ter teme o položaju prava v svetu vrednot, gledano s stališča krščanske integracije. In končno, na naslednjih srečanjih bomo lahko presodili, koliko se oživljajo načela Reške deklaracije o prihodnosti bioetik, podpisane na Reki in v Opatiji sredi marca letos.

Cilj mojega prispevka z naslovom Hagioterapija in aspekti bazičnega nezaupanja, v soavtorstvu s prof. Eduardom Pavlovičem, pa je bil osvetliti pomen aspektov prvinskega nezaupanja (tj. temeljnega, prazračetnega nezaupa-

nja), v sklopu moje hagioterapevtske in psihoterapevtske obravnave štiridesetih pacientov v obdobju zadnjih štirih let, kar so udeleženci srečanja sprejeli in popestrili z zelo živahno in kvalitetno razpravo, posebno kar zadeva dejstvo, da je precejšnje število pacientov izražalo veliko nezaupanje do ljudi iz svojega neposrednega okolja.

Dr. Vesna Pešič

13. maj

Slovenska matica, Ljubljana
Predstavitve publikacij INV-ja

V dvorani Slovenske matice v Ljubljani so bile predstavljene nove publikacije Inštituta za narodnostna vprašanja (INV): revije Razprave in gradivo št. 62, 63 in 64 ter monografiji Slovensko-hrvaški obmejni prostor: etnične vzporednice med popisi prebivalstva po letu 1991 avtorjev dr. Damirja Josipoviča in dr. Vere Kržišnik Bukič ter Državljeni tretjih držav ali tretjerazredni državljani? : Integracija državljanov tretjih držav v Sloveniji, ki sta jo uredili dr. Mojca Medvešek in dr. Romana Bešter.

Revije Razprave in gradivo Inštituta za narodnostna vprašanja, ki vsebuje prispevke domačih in tujih avtorjev o sodobnih smernicah razvoja na področjih manjšinske zaščite, človekovih pravic, etničnih odnosov in identitete, je predstavila dr. Sara Brezigar. Omenila je prispevke posameznih raziskovalcev, ki so sodelovali v nastajanju teh števil revije. Ti so tudi spregovorili o problematiki, s katero so se ukvarjali v svojih prispevkih: dr. Matjaž Klemenčič o prispevku z naslovom Avtohtone narodne/etnične manjšine in alpsko-jadransko-panonskem prostoru, 1921-1938, dr. Janez Pirc o prispevku z naslovom Izkrivljene podobe Afrike v sodobnih slovenskih šolskih učbenikih in dr. Štefka Vavti o prispevku z naslovom Med angažmajem in odhajanjem - Identitetni tipi pri mladih Slovencih in Slovenkah na dvojezičnem avstrijskem Koroškem.

O monografiji Državljeni tretjih držav ali tretjerazredni državljani? : Integracija državljanov tretjih držav v Sloveniji je spregovorila dr. Romana Bešter. Knjiga je izšla v okviru zbirke Etničnost, 9 (glavni ur. Janez Stergar). V monografiji so predstavljeni izsledki projekta Inte-

gracija državljanov tretjih držav v Sloveniji, ki sta ga financirala Evropski sklad za vključevanje državljanov tretjih držav in Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. Omenila je, da je to interdisciplinarno delo o aktualni in pereči problematiki. V različnih prispevkih avtorji analizirajo sedanje razmere in okoliščine integracijskega procesa imigrantov v Republiki Sloveniji.

Predstavljena je bila tudi monografija Slovensko-hrvaški obmejni prostor: etnične vzporednice med popisi prebivalstva po letu 1991, ki je kot tretji zvezek izšla v zbirki Medetnični odnosi v obmejnem prostoru med Slovenijo in Hrvaško. O knjigi sta spregovorila oba avtorja, dr. Vera Kržišnik Bukič in dr. Damir Josipovič. Omenila sta, da je zaradi spremembe načina popisovanja prebivalstva to zadnji del nadaljevanja dosedanjega dela primerjave med popisi v Republiki Sloveniji in Republiki Hrvaški. V zbirki Medetnični odnosi v obmejnem prostoru med Slovenijo in Hrvaško sta do zdaj izšli dve knjigi: Narodnostna sestava v obmejnem prostoru med Slovenijo in Hrvaško avtorice dr. Vere Kržišnik - Bukič (1997) in druga z naslovom Slovensko-hrvaški obmejni prostor: življenje ob meji (1999). V njej je skupina avtorjev predstavila rezultate terenske raziskave. Tretji del zbirke je finančno podprt Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Po predstavitvi je bila tudi razprava, ki so se je udeležili številni obiskovalci.
Barbara Riman

Velja omeniti tudi prispevek Barbare Riman z naslovom Priseljevanje slovenskega prebivalstva z ozemlja današnje Republike Slovenije v Pulj do leta 1918, objavljen v reviji RiG, ki pa ni bil predstavljen na omenjeni predstavitvi.

Barbara Riman: Priseljevanje slovenskega prebivalstva z ozemlja današnje RS v Pulj do leta 1918

Prispevek analizira problematiko priseljevanja slovenskega prebivalstva s prostora današnje Republike Slovenije v Pulj v času od zabeleženih prvih prihodov pa do leta 1918, ko je razpadla avstro-ogrska monarhija. Za zgodovino Istre in Pulja so pomembne pogo-

ste migracije in priseljevanje prebivalstva, s čimer se je ustvaril raznolik etnični prostor, v katerem so pomembno vlogo odigrali tudi priseljenci z današnjega slovenskega območja. Prispevek prikazuje kontinuirano priseljevanje slovenskega prebivalstva od 17. stoletja do dvajsetih let 20. stoletja in povezanost prišlekov z obstoječim prebivalstvom, evidentira razloge prihoda ter opisuje samoorganizacijo in delovanje slovenskih kulturnih društev v Pulju. Kot se je pokazalo, ti procesi niso izključno povezani s priseljenci s prostora današnje RS, temveč so značilni tudi za prebivalce drugih območij osrednje Evrope; nekateri takšni procesi potekajo tudi danes.

Barbara Riman doktorirala

Barbara Riman je na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 24. maja uspešno zagovarjala doktorsko disertacijo z naslovom Slovinci v Gorskem kotarju, Kvarnerju in Istri od leta 1918 do leta 1991. Mentor je bil dr. Božo Repe,

Avtorici obsežne disertacije iskrene čestitke z najboljšimi željami za uspešno delo v prihodnje!

14.-15. maj

Črni dol pri Sviščakih, Slovenija
Sklepní del Planinske akademije
Izpití in podolíttev díplom

Februarja so se v Slovenskem domu na Reki začela predavanja v okviru prve Planinske akademije, ki sta jo s skupnimi močmi organizirala PD Snežnik iz Ilirske Bistrice in PS KPD Bazovca z Reke. Po končanem teoretičnem delu pouka se je Akademija končala 14. in 15. maja s praktičnimi vajami in izpiti v Črnem dolu blizu Sviščakov. Akademijo je obiskovalo 21 udeležencev, zaključka se je udeležilo 19 članov planinske skupine. Pouk je potekal po programu Planinske zveze Slovenije. Kot predavateljki so nastopili tudi člani reške postaje HGSS-a (Hrvaške gorske službe spašavanja), s čimer je narejena povezava s programom Hrvaške planinske zveze. Tako so udeleženci Akademije lahko primerjali zgodovino, organizacijo in dosežke obeh zvez.

Organizacija tako zahtevnega projekta ni bila preprosta. Pokazalo se je, da ima PS, tokrat s pomočjo matičnega PD Snežnik, dovolj lastnih moči, da izpelje tudi takšne projekte. Tudi v prihodnjem delovanju skupine pa se bo še treba truditi pri izobraževanju in izpopolnjevanju članov in jim s tem omogočiti čim varnejšo hojo v hribe, pa tudi čim večje športne dosežke.

Osamela lega planinske kočice v Črnem dolu v snežniških gozdovih je omogočila sproščen in obenem osredotočen pristop udeležencev zaključka. Zato so bili tudi rezultati izpitov odlični, čeprav so imeli nekateri člani nekaj jezikovnih ovir. Podelitev diplom je bila kljub deževnemu in snežnemu popoldnevu izredno prisrčna in vesela.

Planinska skupina se posebno zahvaljuje vsem, ki so omogočili uspeh Akademije: soorganizatorjem in predavateljem iz Ilirske Bistrice: Andreju, Darinki, Dušku, Marku, Vladu in Tini, predavateljema iz HGSS-a, Danijelu in Zlatku, ter končno tudi predavateljem in organizatorjem, članom planinske skupine: obema Andrejema, Damjanu in Darku. Vsekakor pa gre zahvala tudi vsem udeležencem - brez njihove pomoči in resnega pristopa ne bi bilo takega uspeha.

Darko Mohar

Izpitni in podelitev diplom

Nekoč je bila misel, potem ideja, danes pa je to resničnost. Vse se je začelo in zložilo v Darkovi glavi.

Resno smo hodili na predavanja, ki so si sledila v zanimivem in posluha vrednem zaporedju: Andrej Novak je govoril o kulturnih in socioloških osnovah planinstva, Tina Turkovič nas je poučila o prehrani v gorah in pripravah na turo, Vlado Dekleva je v kratkih orisih povedal vse o gorski reševalni službi v Sloveniji in nam dal tudi zelo dober priročnik, Danijel Frleta pa je govoril o hrvaški gorski reševalni službi. Tudi predavanje o nesrečah v gorah in prvi pomoči smo imeli. Naše mladince naj omenim kot pridne fante, ki so nam prenesli vse svoje znanje.

Naše matično Planinsko društvo Snežnik iz Ilir-

ske Bistrice nam je poleg pomoči pri realizaciji projekta, imenovanega Planinska akademija, tudi odstopilo prikupno hišico v velikem gozdu za zaključek.

In se je začelo ... Zaradi plohe (izpitno vprašanje) smo spremenili urnik in smo najprej v dežju reševali test ... bolj ali manj uspešno ... vendar uspešno ...

Kosilo je pripravil Duško: golaž in kruhovi cmoki so bili odlični. Ne vem, kdo pomiva posodo, „kastrole“ so ogromne.

Nestrno smo čakali rezultate in popravne izpite. „Komisija“ je pooočasni teeeemeeljito zbirala točke testa. Ne bom povedala, bom pa zapisala, da smo bili za vse skupne napake kregani. „Azimut ni ne točka ne črta, ampak kot. Kot ... kot ...“ so rekli.

Nadaljevali smo s hojo ob vrvi z vponkami, privezovali vrvi, take in drugačne ..., se učili hoditi s palicami (in kako se operejo in očistijo), uporabljati cepin in dereze.

Naši vrli fantje vodniki, Andrej Grlica, Andrej Mohar in Damjan Pipan, so odlično opravili nalogo, bili so natančni, strogi in zahtevni. Joj, kako smo jih ubogali! Posebno njihove mame.

Ob velikem tabornem ognju na jasi pred hišico smo večerjali, ga malo cukali in peli. Mimogrede se je na žerjavici pripravljala večerja: krompir, zelenjava in meso.

No ja, jaz naj bi imela rojstni dan. Zdenka mi je spletla cvetni venček. Zvečer smo razdelili torto in penino, Vedrana in Mirjana pa sta mi podarili majico Planinskega društva Opatija.

Spali smo vse povprek, na podstrešju, v jedilnici, šotorih ...

Ogenj je ob štirih še gorel.

Jutro vedno prehitro pride. Zajtrkovali smo panceto in jajčka, popili kavico in nadaljevali s hojo kot zaključkom izpita. Vreme nas je le pustilo, tako da smo v suhem prebirali korake po gozdu in po poti.

Tako, zdaj smo se utrudili in kmalu bo kosilo,

za katero vsi prav lepo skrbimo. Ocvrti zrezki ter sladko zelje in krompir v solati ... mmm-mmm ...

Popoldne je bila slovesna podelitev diplom. Kako smo važni! Diplome nam je podelila predsednica Slovenskega planinskega društva Snežnik Darinka Dekleva v spremstvu Darka Moharja. Čestitke in poljubčki. No ja, lepo darilo za rojstni dan.

Na koncu bi rada zapisala velik hvala Darku, Darinki in vsej planinski skupini Bazovica za dva nadvse prijetna dneva v Črnem dolu, za enkratno proslavo mojega rojstnega dneva in za uspešen zaključek Planinske akademije.

Jasna Zazijal - Maružič (stara komaj 'pdeset let)

Skupinska slika z diplomami. Foto: Darko Mohar.

17. maj
Slovenski dom KPD Bazovica
Čiščenje balnišča

Člani mladinske skupine KPD Bazovica so se zbrali v dvorišču in v prostovoljni akciji očistili okolico Slovenskega doma. Za dobro družbo sta poskrbela tudi najmlajša člana, Borna Banković in David Četega. Fotografiji nam je poslala Petra Aničič.

Marijana Kožuta-Banković in Borna, Tanja Četega in David. Foto: Petra Aničič

Mladi člani na akciji. Foto: Petra Aničič

23. maj
Slovenski dom KPD Bazovica
Prijava za dopolnilni pouk 2011/12

Učiteljica dopolnilnega pouka slovenščine in slovenske kulture v KPD Bazovica Dragica Motik je v sodelovanju z društvom pripravila spoznavni večer. Udeležili so se ga mladi in odrasli člani društva, med njimi tudi ponovni tečajniki. Predstavila je način poučevanja in njegove cilje, predsednik društva Milan Grlica pa je na kratko spregovoril o dejavnosti društva in prijavah na pouk, ki bo jeseni potekal že devetnajsto leto zapored. Predstavitve se je udeležila tudi tajnica KPD Bazovica Zdenka Jelovčan.

Prijave za pouk sprejema tajništvo ob uradnih urah.
Marjana Mirković

26. maj
PGŽ, Reka

Primorsko-goranski župan Zlatko Komadina je s sodelavci na sedežu županije sprejel predstavnike slovenskih turističnih medijev. Srečanja se je udeležil tudi direktor predstavništva Hrvaške turistične skupnosti v Ljubljani, Goran Blažič.

Skupina slovenskih novinarjev si je v okviru študijskega obiska ogledala tudi Astronomskega center na Reki in razvaline utrdb na Trsatu.

26. maj

Trubarjeva domačija, Rašica
Krvava Peč, (monografija)

Legendarni reški rojak in gledališčnik, neurtudni Alojz Usenik, doma iz Krvave Peči, je nastopil tudi na programu ob predstavitvi monografije o svojem rojstnem kraju z naslovom Svet med Mokrcem, Mačkovcem in Iško - Krvava Peč z okolico.

Privedite, ki je potekala v nabito polni galeriji Trubarjeve domačije v Rašici, je obogatil z recitacijo monologa iz Cankarjevega Hlapca Jerneja ter interpretacijo pesmi Zdomec priljubljenega reškega rojaka Slavka Arbitra in tudi, posebej za to priložnost, Pesmi o krvavski legendi Milana Tekavca.

Zelo zajetna monografija ima več kot petsto strani velikega formata in številne fotografije. Napisala sta jo Tomaž Kočar, mali krvavški Valvasor - tako ga v uvodni besedi imenuje Matjaž Kmecl -, ki je kot marjivni zapisovalec kraja dal knjigi glavni pečat, in Srečko Knafelc, mož pokojne nečakinje Alojza Usenika, Nadje, čigar prispevek so poglavja o prihodnosti vasi in okolice ter fotografski zapisi lepote teh krajev. Zanimiva knjiga območje med planinama Mokrc in Mačkovec ter reko Iško obravnava z najrazličnejših platí, med drugim, v poglavju o znanih osebnostih, tudi pisatelja Petra Božiča in poleg njega še Alojza Usenika. Na štirih straneh predstavlja njegovo življenjsko in gledališko pot. Tako je med drugim zapisano, da je bil Alojz Usenik rojen v številni družini, kot dvanajsti od trinajstih otrok, in da so bila njegova otroška leta zelo težka. Med drugo svetovno vojno je bila vas dvakrat požgana, družina pa pregnana. Bratje in ena izmed sestra so bili v partizanih, Alojz pa se je v najhujšem času z mamo zadrževal na osvobojenem ozemlju. Kot kurir je pomagal po svojih močeh, zato ga je Črna roka dvakrat ujela, a mu je uspelo uiti. Po osvoboditvi je bil v Velikih Laščah znan kot kurirček Lojze in ni je bilo veselice ali priveditve, kjer ne bi sodeloval kot plesalec ali recitator. V tej vlogi ga je spoznala tudi večina rojakov na Reki, kjer je po prihodu iz koprškega gledališča v reškem HNK Ivana pl. Zajca do upokojitve uspešno nadaljeval svojo kariero inšpicienta,

vodje predstav in asistenta številnih režiserjev. Prispevek omenja tudi dejavnost KPD Bazovica in pomembno vlogo Alojza Usenika kot dolgoletnega gledališkega režiserja in igralca ter vodje dramske skupine v društvu.

Majana Mirkovič

Zanimanje za monografijo. Foto: Sandi Usenik

28. maj

Vrtec Drenova, Reka
Ekskurzija vrtca Mavrica iz Brežic

V okviru ekskurzije na Kvarner in v Istro je Reko obiskala skupina osebja iz vrtca Mavrica v Brežicah. Njihova pobuda, da bi si ob tej priložnosti ogledali tudi enega izmed reških vrtcev, je naletela na prijazen odziv in dobrodošlico jim je v reškem vrtcu na Drenovi zaželela ravnateljica reških vrtcev Gordana Rena. Izčrpno je predstavila delovanje reških vrtcev, ki jih obiskuje več kot tri tisoč otrok, njihove pestre programe in način dela, gostje pa so si lahko ogledali tudi krajši film na to temo in publikacijo Vrtič, ki predstavlja vseh pet centrov predšolske vzgoje na Reki, v katerih je zaposlenih tristo vzgojiteljev in trideset strokovnih sodelavcev različnih strok. Gordana Rena je tudi povedala, da ustanova Otroški vrtec Reka, ki združuje vse enote predšolske vzgoje na Reki, v sodelovanju s svetoma slovenske narodne manjšine Mesta Reka in PGŽ začne pilotski projekt Krajši program učenja slovensčine za otroke, pripadnike slovenske narodne manjšine. Program bo organiziran za dve skupini otrok zainteresiranih staršev, v vrtcu na Potoku v središču mesta in v vrtcu Vesejko na Pecinah. Dodatna dobrodošla okoliščina je, da so nekatere vzgojiteljice pripadnice slovenske narodne manjšine in govorijo slovensko.

Direktorica brežiškega vrtca Mavrica Ana Kupina je bila zelo zadovoljna z obiskom, ki pome-

ni priložnost za dogovor o sodelovanju v prihodnje.

Marjana Mirkovič

Akademski slikar, restavrator in pesnik Viktor Snoj nam je iz svoje nove pesniške zbirke poslal novo pesem, *Vse o Krasu*, za katero se mu najlepše zahvaljujemo.

vse o krasu

nebo na krasu
je čudovito
kraševci to vedo
občudujejo njegov odsev
v izjemni sinjini

krajani govore s kamni
kot da so njihovi svojci
posebnost poosebljanja
je doma na krasu

oblikovala se zamisel
da se postavi stopnišče
v bližini kope
sortiranega kamna

vrh stopnišča je dal
povsem nov pogled
na zelene brežine
z dobro zemljo

kraševci je zadovoljen
ima sedaj več zemlje
večji kos kruha
za svojo družino

Viktor Snoj

Viktor Snoj, Iz cikla *Sporilni na Krasu*. Osebnil arhiv.

IZ LIBURNIJE

23. maj

Vila Angiolina, Opatija
Prvi hoteli na Jadranu

V Hrvaškem muzeju turizma v Vili Angiolina v Opatiji so odprli razstavo z naslovom Prvi hoteli na Jadranu. Razvoj turizma ob koncu devetnajstega stoletja na Hrvaškem je bil v vizualnem pogledu najbolj prepoznaven v izgradnji hotelskih poslopij. V krajih ob morju se je poleg kopaliskega začel razvijati tudi zdraviliški turizem, gradili so se velikanski hoteli, obdani z negovanimi parki in v skladu s takratno historicistično arhitekturo. Središče hotelske gradnje je bila Opatija, kjer sta bila 1884 in leto pozneje postavljena velika reprezentančna hotela, Kvarner (Quarnero) in Imperial (Stephanie), zatem pa v obdobju do prve svetovne vojne še sto hotelov, penzionov in rezidenčnih vil. Hotele so pozneje gradili tudi v sosednjem Lovranu, na Reki in Sušaku, v Crikvenici, Novem Vinodolskem, na Brionih, Lošinj, Krku in Rabu. Kot je med drugim v katalogu zapisala Mirjana Kos, se hotelska arhitektura, zlasti v znanih turističnih krajih, kot so Opatija, Dubrovnik, Mali Lošinj, Crikvenica in Brioni, po svoji kakovosti lahko kosa s takratno arhitekturo francoske ali italijanske riviere. V primerjavi z njima pa tovrstna hrvaška dediščina in hotelska tradicija žal nista primerno ovrednoteni in (še) nista postali del turistične ponudbe. V prizadevanje, da bi izpolnili to vrzel in spodbudili premišljanje o tem, sodi tudi razstava Prvi hoteli na Jadranu. Na ogled bo do 26. februarja prihodnje leto, na njej pa prvo obdobje razvoja turizma prikazuje tudi starinska oprema, od recepcije, pribora in posodja do pogrnenih hotelskih miz ter starih reklam, oglasov, fotografij in tiska. Predstavljeni so tudi možje, posebej zaslužni za razvoj Opatije: pravnik, politik in opatijski župan Andrija Štanger, zdravnik Anton Feliks Jačić, reški trgovec Higin (Iginio) Scarpa, ki je s sinom Paolom zgradil Vilo Angiolina, generalni direktor Društva južnih železnic Friedrich Julius Schüller, zdravnik Julius Glax, ki velja za ustanovitelja zdravilišča v Opatiji, nemška princesa z umetniškim imenom Carmen Sylva, poznejša romunska kraljica, princesa Stephanie in zdravnik Juraj Matija Šporer.

S krajšimi pojasnili so razstavljene tudi fotografije z naslovom Zgradbe javnega namena, med katere je uvrščena tudi fotografija Zdravilišča za državne uslužbence (1898), ena od stavb, ki so bile v Opatiji zgrajene po načrtu arhitekta Maksa Fabianija. Zgradilo jo je Društvo Zlatega križa z Dunaja, v njej sta bila po prvi svetovni vojni hotel Lido in penzion Croce d'Oro, pozneje pa zdravstveni dom.

Marjana Mirković

GORSKI KOTAR

29. april

Delavski dom, Delnice

2. prireditev goranskih velikonočnih jedi

Goranska jela - vezámska nádelá

Etnološko društvo Prepelin'c iz Delnic, ki ga vodi Davor Grgurić, je poleg organizacije različnih prireditev znano tudi po uspešnem zbiranju in ohranjanju predmetov in običajev s področja krajevné dediščine ter po zavzemanju za Etnografski muzej Gorskega kotarja v Delnicah, objavlja pa tudi knjige v domačem narečju z vsebino iz goranske etnografske tradicije. Kot nam je sporočil Davor Grgurić, je na njegovo pobudo potekala tudi zanimiva, druga gastronomska prireditev na temo *Goranska jela - Vezámska nádelá*, ki edina na enem mestu predstavlja različice goranskega nádeva, ki naj bi postal tržna znamka. Zanj ima skoraj vsak kraj v Gorskem kotarju svoj recept in tudi naziv, kot so npr. želódac, želúdac, žeuódc, nádelo, nadvávajne ali nadvávajni, budel, hrge. Na omenjeni prireditvi so se poleg društva Prepelin'c (žeuódc iz Delnic, nadvávajni iz Gerova in sladki želódec iz Brestove Drage) predstavili še društva: Furman iz Črnega Luga, Skračka žena iz Skrada, etnološka zbirka rodbine Čop Palčava šiša iz vasice Plešce, družinsko gospodarstvo OPG Pintar iz Čabra, Kmetijsko-družinska obrt Grohar iz Jablana, društvo žensk Senjsko iz Senjskega, KUD Frankopan iz Severina ob Kolpi, zasebna gostinstva Monte Rosa, d. o. o., restavracija Pletter in Predah, d. o. o., Jadranke Cindrić iz Delnic, sodelovale pa so tudi gostje iz Slovenije, društvo žensk Nežica iz bližnjega Kostela. V glasbenem delu

programa sta nastopila čakavski pevec Alen Polić ob spremljavi ukrajinske skupine Kaljina z Reke in Davor Grgurić, ki je ob spremljavi reškega kitarista Davorja Jevtova predstavil svoje uglasbene pesmi v delniškem narečju. Po zapisu Davorja Grgurića povzela in prevedla Marjana Mirković.

NAPOVED MAJ

1. junij, 19.00

Društvo arhitektov, Reka

Arhitekturna delavnica, letna razstava

V prostorih reškega društva arhitektov (DA) na naslovu Ivana Dežmana Za na Reki bo odprta razstava del, nastalih v okviru prve arhitekturno-likovne delavnice, v kateri so se maturanti pripravljali na sprejemni izpit za študij arhitekture in krajinskega oblikovanja na fakulteti za arhitekturo in biotehniški fakulteti v Ljubljani. Po besedah mentoric, ljubljanskih diplomantk, vodje delavnice Gorane Stipeč in sodelavk, Nike Keller in Jane Mikulić, ki so pri DA dale pobudo za ustanovitev Sekcije mladih in v tem okviru za potek delavnice, je bil odziv presenetljiv. Prijavilo se je petnajst srednješolcev, ki so od začetka novembra lani do konca maja letos vsak teden obiskovali triurno delavnico s skrbno sestavljenim programom, ki je vseboval likovno izražanje, seznanitev s sodobno arhitekturo in aktualnimi deli vodilnih arhitektov.

Na letni razstavi bo na vpogled, kar se je v času delavnice risalo, slikalo, lepilo in brisalo. Marjana Mirković

Na pripravih sodeloval tudi mladi rojak Karlo Kalac.
Foto: Karlo Kalac

1. junij, 19.00
Stara mestna hiša na splitski Pjaci
15 let ljubezni, razstava

Slovensko kulturno društvo Triglav v Splitu vabi na razstavo klekljane čipke, ustvarjene iz pod pridnih rok članic klekljarske sekcije društva. V programu bo nastopil MePZ SKD Triglav, ki ga vodi Tanja Kurajica, Ana Matusinović bo predstavila recital, dogodek pa bo povezovala Vera Hrga. Na ogled bodo čipke, ki so jih izdelale Anka Perak, Breda Novelić, Dragica Lušić, Edita Bulat, Eleonora Bohm, Jana Čaleta, Katica Kaštelan, Iva Mustapić, Majda Frakić, Milica Topić, Olga Tomić, Višnja Delić, Vjera Šušmeš, Zdenka Amižić in Žaklina Lendić. Na razstavi, ki sta jo pripravili Katica Kaštelan in Vera Hrga, si bodo obiskovalci lahko ogledali tudi način izdelovanja čipke.

3. junij, 19.00
Slovenski dom KPD Bazovica
Razstava fotografij

Reški parki in Industrijska dediščina

Foto skupina KPD Bazovica bo odprla novo razstavo, tokrat namenjeno reškim parkom in industrijski dediščini.

Kot je med drugim zapisala v katalogu vodja skupine Petra Aničić, so razmišljali o temi razstave in se odločili, da bodo začeli pri sebi, našem mestu, Reki. *Reko povezujemo z industrijo in luko, urbanim turizmom. Z reško industrijo, v gospodarskem pogledu danes uničeno, se srečujemo po vsem mestu, posebno pa na območju Mlake in v okolici nekdanje Industrijske ulice. Zapuščene tovarniške hale postajajo prepoznavne kot neizrabljeni prostori za kultura. Kje v mestu pa je narava? Izginila je v smogu industrijskih obratov. Pravijo, da je v parkih. Parki so srce mesta, njegova pljuča. Vendar, je to dovolj? Reških pet kvadratov zelenih površin na prebivalca je daleč pod hrvatskim in evropskim povprečjem. ... Skušali smo na fotografije ujeti dve nasprotji, Industrijo in parke, opozoriti na velikanske možnosti prvega in pomanjkanje drugega.*

Mladi člani foto skupine bodo v okviru razstave predvidoma posadili tudi lipo in obenem opozorili na pomen kampanje Ena mati, en svet, ki jih je, kot pravijo, spodbudila k delovanju. Več o kampanji je objavljeno na spletni strani www.umjetnost-davanja.hr.

Marjana Mirković

3.-18. junij
Ladja Galeb, Reka
Področje zastoja, razstava iz zbirke
Marinko Sudac

V reški luki bodo na nekdanji Titovi ladji Galeb, ki jo želijo mestne oblasti preurediti v plavajoči muzej, odprli razstavo z naslovom Področje zastoja, aktivistično umetnost iz zbirke Marinko Sudac. V zbirki so tudi dela slovenskih umetnikov in skupin (Matjaž Hanžek, Marko Pogacnik, Tomaž Šalamun, skupina OHO, družina iz Šempasa, Marjan Ciglič, Naško Križnar).

4. junij, 19.00
Slovenski dom KPD Bazovica
Dan državnosti RS in RH

V društvu bodo počastili dan državnosti Hrvaške in Slovenije, ki ta praznik praznujeta istega dne, 25. junija. Nastopili bodo: mešani pevski zbor KPD Bazovica pod vodstvom Maje Dobrila, dramska skupina, ki jo vodi Siniša Posarić, ter plesna in folklorna skupina, ki jo vodi Hana Nusbaum in Martina Mičetić.

Prireditev, na kateri bodo posebej počastili tudi letošnji jubilej, dvajsetletnico osamosvojitve Republike Slovenije, bo obenem pomenila tudi sklepni dogodek ob koncu iztekajoče se kulturne sezone.

4. junij
Snježnik-Snežnik

Planinska skupina KPD Bazovica se bo udeležila del pri prenovitvi planinske steze od vrha Snježnika na Hrvaškem do Snežnika v Sloveniji.

8. junij, 19.30
Slovenski dom KPD Bazovica
Ivan Brajdič, biografija
Predstavitve knjige mag. Karmen Delač Petković

V organizaciji obeh slovenskih manjšinskih svetov bo tudi na Reki potekala predstavitve knjige Ivan Brajdič, biografija, avtorice mag. Karmen Delač Petković. Knjiga je bila oktobra lani predstavljena v mestecu Brod Moravice.

Izid knjige sta finančno podprla sveta slovenske narodne manjšine Mesta Reka in PGŽ, ki sta tudi sozaložnika publikacije. Na predstavitvi bodo poleg avtorice mag. Karmen Delač Petković sodelovali še predsednik in članica društva Turanj iz Broda Moravic, Dražen Brajdič in Dijana Arbanas ter urednica Kažipota kot prevajalka knjige.
Marjana Mirković

8. junij
Zgoščenka MePZ-ja SKPD Slovenski dom Zagreb

V Slovenskem domu v Zagrebu bo predstavljena prva zgoščenka mešanega pevskega zbora društva. Kot je zapisano v najavi na spletni strani www.slovinci.hr, slovenski pevski zbori v Zagrebu delujejo, odkar se združujejo Slovenci. Že leta 1930 so bili organizirani mešani, moški in ženski zbor. Najdlje, z občasnimi prekinitvami, deluje mešani pevski zbor. Od leta 1998 ga vodi zborovodja Franc Kene, zbor pa prepeva slovenske narodne in tradicionalne pesmi ter pesmi, ki jih ustvarjajo člani tega društva.

9. junij, 19.00
Filodrammatica, Reka
Prvi hrvaški prevod Novega testameta (1526/63), tiskan v Urachu

Odsek za zgodovino pri reški podružnici Matice hrvaške (MH) bo v počastitev 450. obletnice *Table za dčcu* (1561) in 490. obletnice rojstva Štefana Konzula Istrana v slovesni dvorani reške Filodrammatice organiziral predavanje z naslovom Prvi hrvaški prevod Novega testameta (1526/63), tiskan v Urachu (ponatis 2007, 2008). Predaval bo dr. Alojz Jembrih, v imenu izdajatelja bo o delu spregovorila dr. Lidija Matošević, navzoče pa bo pozdravil tudi predsednik reške podružnice MH profesor Goran Crnković, ki se mu zahvaljujemo za posredovano sporočilo.

10. junij
Kanat pul Ronjgi
MePZ KPD Bazovica

V organizaciji Ustanove Ivan Matetić Ronjgov bo v Ronjgih tudi letos potekala znana in priljubljena prireditev *Kanat pul Ronjgi*.

V množici zborov in med stotinami pevcev bodo znova sodelovali tudi pevci in pevke MePZ KPD Bazovica, ki ga vodi Maja Dobrila.

10. Junij
Palača Gravisi, Koper
Začetki spomeniške službe v Istri

V organizaciji kopskega Humanističnega društva za zgodovino in umetnost Istre Histria bo v Kopru potekala mednarodna znanstvena konferenca z naslovom Začetki spomeniške službe v Istri, študijski dan o istrski kulturni dediščini. Srečanje bo vsebovalo teme o Začetkih varovanja kulturne dediščine in Razvoju teorije in prakse konservatorstva: študijski primeri. Sodelovali bodo tudi strokovnjaki iz Hrvaške; z Reke se bosta konference udeležila dr. Ivan Matejčić (Varstvo in predstavitve prazgodovinskih spomenikov v Istri: iz preteklosti obnove Evfraziane) in dr. Marijan Bradanović (Podrobne konservatorske analize istrskih naselij nekoč in danes).

Motiv za razmislek o zgodovini spomeniške službe v Istri ponuja 130-letnica organizacije kopske občinske arheološke komisije. Kot je v katalogu med drugim zapisala Deborah Rogoznica, želi organizator s tem srečanjem opozoriti strokovno in tudi širšo javnost na vrednotenje kulturne dediščine. Kot cilj si zastavlja obuditev spomina na začetke organiziranega varstva kulturne dediščine v Istri, kar ponuja dobro iztočnico za pregled njegovega razvoja v regiji in soočanje različnih praks, ki kljub različnim smerem, pristopom in pojmovanju, nosijo v sebi univerzalne vrednote.

Marijana Mirković

Črkev Sv. Trójice, Hraščevlje. Iz kataloga.

14. Junij
Foto festival, Reka

Na več lokacijah, v Muzeju moderne in sodobne umetnosti (MMSU), Mestni hiši, Mestnem muzeju in Malem salonu bo v organizaciji MMSU in v sodelovanju z Mestom Reka potekal pester in zanimiv program, obogaten s ciklom predavanj o fotografiji. 17. in 18. junija bo v mestni hiši Foto forum na temo krajinske fotografije in razvoja fotografije v srednji in vzhodni Evropi od osemdesetih let preteklega stoletja do danes, o fotografiji pa bosta med drugimi spregovorila tudi gosta iz Ljubljane, kustos dr. Aleksander Bassin in umetnostni zgodovinar Dejan Sluga iz galerije Photon. Več: www.mmsu.hr
Marijana Mirković

Rijeka FOTO FEST IVAL

Logotip festivala je oblikoval Krispin Stock.

14. junij, 19.00
Krajevna skupnost Mlaka, Reka
Lepote pomladi, razstava fotografij

Foto skupina Slovenskega doma KPD Bazovica bo v prostorih krajevne skupnosti na Mlaki pripravila razstavo z naslovom Lepote pomladi. Razstavljali bodo: Petra Aničič, Jasmina Dlačič, Anita Hromin, Marijana Košuta Banković, Ana Lipovac in Istog Žorž.

15. junij, 18.00
Mestna hiša, Grožnjan

Na slovesnosti v počastitev Dneva Občine Grožnjan bo tudi predstavljena knjiga Grožnjan, istrsko mesto umetnikov avtorja akademskega slikarja Roka Zelenka. Gre za dopolnjeno izdajo monografije Slovinci v Mestu umetnikov istega avtorja iz leta 1999. Založnik je SKD Istra iz Pulja, publikacija pa s svojo kulturno-zgodovinsko vsebino deluje kot zanimiv vodič po tem slikovitem mestecu. Izšla bo v slovenskem, hrvaškem, angleškem in italijanskem jeziku. Rok Zelenko bo 18. junija v galeriji Porton odprl novo razstavo.

Marjana Mirković

Vabilo na razstavo Roka Zelenka.

16. junij
MK RH, Konservatorski oddelek, Reka
Fluminensis Slovenica, predstavitev

V atriju konservatorskega oddelka hrvaškega ministrstva za kulturo na Reki bo predstavljena slovenska izdaja študije Fluminensis Slovenica avtorja dr. Irvina Lukežiča. O knjigi, ki govori o večstoletnih reško-slovenskih vezeh, bodo spregovorili avtor, dr. Irvin Lukežič, glavna urednica Vlasta Hrvatinić Smetko, urednik slovenske izdaje Tomo Šajn in urednica Kažipota kot prevajalka.

Izid knjige so finančno podprli Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter PGŽ in Mesto Reka.

Marjana Mirković

18.-19. junij
Šentvid pri Stični
Tabor slovenskih pevskih zborov

Največjega slovenskega pevskega srečanja se bo tudi letos udeležil MePZ KPD Bazovica, ki ga vodi Maja Dobrila.

21. junij, 20.00
Dom hrvaških braniteljev, Pulj
10 let SKD Istra

SKD Istra v Pulju praznuje letos desetletnico delovanja. Jubilej bo proslavilo s slovesno akademijo v Domu hrvaških braniteljev v središču Pulja.

Društvo ima lastne prostore v starem jedru Pulja in postaja prepoznavno zlasti po galerijski dejavnosti, v zadnjih letih tudi po nastopih pevskega zbora, ki ga vodi Paola Stermotić, in posebej pevske skupine Encijan. Pestra dejavnost društva - kreativna in likovna skupina, skupina za zdravo življenje, citrarski tečaj, glasilo Mavrica, predavanja, organizacija letne prireditve Dnevi slovenske kulture v Pulju ... - je predstavljena na spletni strani www.skdistra.hr.

27.-28. junij
ZRC SAZU, Ljubljana
Generacijske razlike kot izziv za izseljenske in zamejske skupnosti v primerjalni perspektivi

Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Inštitut za narodnostna vprašanja in

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu vabijo na mednarodno znanstveno konferenco z naslovom Generacijske razlike kot izziv za izseljenske in zamejske skupnosti v primerjalni perspektivi. Prvi dan bo posvečen izkušnjam izseljenskih skupnosti ter vlogi mladih pri njihovem ohranjanju in razvoju ter bo potekal v angleščini. Drugi dan konference bo posvečen tem temam v zamejskih skupnostih. V tem delu bo predvidoma sodelovala tudi dr. Barbara Riman z Reke s prispevkom z naslovom

Mladi in slovenska društva na Hrvaškem skozi perspektivo preteklosti in prihodnosti.

Konferenca je eden izmed dogodkov, ki jih določa Akcijski načrt Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu o sodelovanju in podpori mladim Slovincem v zamejstvu in po svetu. Več: www.uszs.gov.si

Marjana Mirković

28. Junij-18. Julij, 19.00
Slovenski dom KPD Bazovica
Od zabrisa do prenovne identitete
Slovenci v Bosni in Hercegovini 1530-2010

V dvorani Slovenskega doma bo odprta dokumentarna razstava z naslovom *Od zabrisa do prenovne identitete: Slovenci v Bosni in Hercegovini 1530-2010* avtorja Staneta Koblarja. Razstava ponuja pregled prihodov, bivanja, udejstvovanja in organiziranja Slovencev v Bosni in Hercegovini s poudarkom na ohranitvi narodne zavesti, vse od popotovanja pogumnega ljubljanskega notarja Benedikta Kuripočiča skozi Bosno in Hercegovino leta 1530, še za časa vladavine turškega sultana Sulejmana I. Veličastnega, do naših dni.

Marjana Mirković

IZ DRUGIH DRUŠTEV IN SVETOV

12. maj
Mestna hiša, Umag
Ustanovitev SKD Ajda Umag

V polni dvorani mestne hiše v Umagu so 12. maja ustanovili novo slovensko društvo na Hrvaškem z imenom Ajda. Vodi ga Vlasta Grgič, tudi najzaslužnejša za združevanje rojakov; podpredsednica je Ljudmila Paulić, med aktivnimi pobudnicami pa sta še Danica Bojković, nepogrešljiva za urejanje papirjev, in Lena Fučkar. Sedež je za zdaj na naslovu Valica 36 v Umagu. Kot je povedala Vlasta Grgič, so že pripravili prošnjo za vključitev v krovno organizacijo, sicer pa bodo prednostne naloge društva Ajda druženje in skrb za ohranitev jezika, informativna pomoč v postopkih za pridobitev državljanstva in štipendije ter pri vpisu na slo-

venske univerze, glede na to, da imajo med sedanjimi več kot sto člani tudi novinarko Sabino Francek, pa je morda pričakovati tudi kakšno glasilo. Navzoče je nagovoril župan Umaga Vili Bassanese ter ob tej priložnosti izrazil podporo in poudaril večkulturno sožitje in pisano narodnostno sestavo prebivalstva v tem istrskem mestu, pa tudi svojo, z babico Šavrinko. Pozdravne besede je izrekel tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Boštjan Žekš, in napovedal, da se bo po upokojitvi skoraj gotovo včlanil ravno v društvo Ajda v Umagu, kamor že leta prihaja na poletni oddih. Ustanovne seje so se med drugimi udeležili še vodja sektorja za spremljanje položaja Slovencev zunaj RS in za statusne zadeve na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak, predsednik krovne organizacije Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Darko Šonc, častni konzul RH v RS in predsednik Društva slovensko-hrvaškega prijateljstva Božo Dimnik, Valter Miklavčič iz Društva za slovensko-hrvaško čezmejno sodelovanje in druženje na območju EKO parka Kras ter predstavniki društev in svetov iz Pulja, Poreča, Buzeta in Reke ter reške pisarne Urad za Evropo, ki so vsi čestitali Vlasti Grgič in zaželeli društvu uspešno delo. Ustanovitve društva je obogatil še krajši kulturni program: z recitacijo verzov Gregorčičeve pesmi Soči je nastopil rojak Toni Pertot, v glasbenem delu pa je zapel mešani pevski zbor Korona iz Umaga, ki ga vodi zborovodja Branislav Ostojčić. Za prihodnjic se napovedali pravi slovenski repertoar, ki ga je tokrat nadomestil le Dan ljubezni. V Umagu je sicer registriranih šest manjšinskih društev: Društvo Črnogorcev in prijateljev Črne gore, Narodna skupnost Bošnjakov Bujštine, Nemško kulturno društvo Umag, dve italijanski društvi, obe v okviru Italijanske unije - skupnosti Italijanov, Fulvio Tomizza in Materada, ter Skupnost Albancev Bujštine. Več: <http://www.uzuvrh>.

Marjana Mirković

Rudi Merljak in dr. Boštjan Žekš z vodstvom SKD Ajda.
Foto: Marjana Mirković

21. maj
Katuri 17, Labin
Društvo Slovencev

Društvo Slovencev v Labinu, ki ga je aprila leta 2006 ustanovil mladi novinar Kristian Stepčić Reisman, tudi njegov prvi predsednik, je slovesno odprlo nove prostore. Sedež so dobili po petih letih delovanja in na prošnjo mestnim oblastem. Kot je povedala predsednica Silva Šutar Vujičić, so s prostorom, čeprav meri le 18 kvadratnih metrov, zadovoljni, saj imajo v istem posloppju na naslovu Katuri 17 v Podlabinu, kjer je podjetniški inkubator, na razpolago tudi dvorano za prireditve. V njej je potekala tudi priložnostna slovesnost, na kateri se je Silva Šutar Vujičić zahvalila mestnim oblastem za dodelitev prostorov in zatem na kratko povzela dosedanje brezdomsko delovanje. Povedala je, da je bilo delo društva, ki danes šteje več kot osemdeset članov, usmerjeno v organizacijo kulturnih dogodkov in druženja: najodmevnejša je bila razstava starih razglednic z motivi Labina in s slovenskim besedilom, z zbirko, ki jo je prijazno odstopil znani labinski novinar, tudi dober poznavalec krajevine zgodovine, Marijan Milevoj, in ki je odprtje obogatil s svojo predstavitevjo. Pripravili so tudi razstavo o sodobni slovenski kulturi, odprto v Kulturnem centru Lamparna. Kot posebej dobrodošel dogodek v vrsti predavanj v preteklem petletnem delovanju je Silva Šutar Vujičić omenila zanimivo predavanje mag. Katarine Pajnič o položaju Slovencev v Labinskih in na Hrvaškem iz gradiva njene magistrske naloge, veseli pa so bili tudi študijskega obiska z ljubljanske filozofske fakultete z mentorjem dr. Jernejem Zupančičem. Stiki z rojaki in druženja so potekala večinoma na izletih in posebno jim je ostal v spominu obisk Idrije, ki jo z Labinom povezuje tudi rudarska dediščina. Silva Šutar Vujičić se je zatem posebej zahvalila poštvovalnim članom društva, ki so s prostovoljnim delom uredili prostore: Francu Vidmarju, Željku Vujičiću in Alojzu Fiketu.

Številne obiskovalce - zbralo se jih je blizu sto -, je pozdravil še vodja sektorja za spremljanje položaja Slovencev zunaj RS in za statusne zadeve na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak. Izrazil je veliko zadovoljstvo z novo pridobitvijo, napovedal podpo-

ro tudi v prihodnje in zatem prerezal trak ter uradno odprl prostor.

Kulturni program je ob tej priložnosti napolnil nastop pevske skupine Encijan MePZ SKD Istra iz Pulja, ki jo vodi Paola Stermotič, in moške klope SKD Snežnik iz Lovrana.

Dogodka so se udeležili tudi predstavniki društev SKD Istra iz Pulja, KPD Bazovica z Reke, SKD Snežnik iz Lovrana in SKD Oljka iz Poreča ter reške pisarne Urad za Evropo in Sveta slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije, čestitke pa je v imenu Narodne skupnosti Bošnjakov iz Labina izrekel Šerif Erdić.

Na poznejšem prisrčnem druženju smo spoznali tudi več rojakov, ki so pred petimi leti pomagali ustanoviti društvo kot so, če naštejemo le nekatere, Gaetano (Kajetan) Sedej, Zdenko Bevčar, Vita Dundara in Vida Reisman, ki je, kot so nam povedali, prava duša društva. Žal, se srečanja ni mogel udeležiti ustanovitelj društva Kristian Stepčić-Reisman.

Marjana Mirković

Rudi Merljak in Silva Šutar Vujičić.

Foto: Marjana Mirković

Polna dvorana v Labinu. Foto: Marjana Mirković

Rudi Merljak s članstvom društva.

Foto: Marjana Mirković

NESPREGLEDANO

Manjšinske volitve in objave

Oba sveta slovenske narodne manjšine, Reke in PGŽ, sta pred manjšinskimi volitvami v Novem listu v petek, 27. maja objavila dva skupna oglasa v slovenščini (in hrvaščini) in k sodelovanju pozvala rojake, zainteresirane za morebitno kandidature v slovenskih manjšinskih svetih Reke, PGŽ ali Matuljev. Zaradi časovne stiske sta v ponedeljek, 30. maja, sveta organizirala tudi posebno dežurstvo za pomoč pri pripravi kandidature, vendar zanimanja ni bilo. Z objavo oglasa pa ni šlo gladko; zapletlo se je zaradi jezika, kajti "po pravilih morajo biti vsi oglasi v hrvaščini", nam je rečeno v uredniških dnevnikih Novi list, Jutarnji list, Večernji list in Vjesnik, kar menda velja tudi za plačane oglase. Na naše prošnje o vpogledu v pravilnike, ki to urejajo, nismo prejeli odgovora. Ni nam preostalo drugega, kot da sprejmemo širokogrudno ponudbo (in dvojno ceno) ter poziv objavimo v slovenskem in hrvaškem jeziku.

Naj še dodamo, da sta pred manjšinskimi volitvami 10. julija volilna komisija Mesta Reka in PGŽ manjšinskim svetom in predstavnikom na svojem območju 25. oz. 27. maja sporočili podatke o razpisanih volitvah. Pri tem se jima je napačno zapisalo, da so za svet slovenske narodne manjšine razpisane volitve tudi v Opatici, kjer pa je vlada v resnici razpisala le volitve za slovenskega manjšinskega predstavnika. Napačno informacijo je povzel tudi reški Novi list.

Marjana Mirković

Svet Vlade RS za vprašanja narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Sloveniji

Državni zbor RS je februarja letos sprejel Deklaracijo RS o položaju narodnih skupnosti pripadnikov nekdanje SFRJ v RS (DePNNS, Uradni list 7/2011), vlada RS pa je maja sprejela Sklep o ustanovitvi, sestavi, organizaciji in nalogah Sveta Vlade RS za vprašanja narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Sloveniji.

Svet se bo konstituiral v 30 dneh od sprejema in bo pomenil posvetovalno telo Vlade RS o zadevah s področja narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS. Predsedoval mu bo minister, pristojen za kulturo, vključeval pa bo predstavnike državnih organov in Zveze zvez kulturnih društev konstitutivnih narodov in narodnosti razpadle SFRJ v Sloveniji (Albancev, Bošnjakov, Črnogorcev, Hrvatov, Makedoncev, Srbov). Več: www.mk.gov.si

Deklaracija RS o položaju narodnih skupnosti pripadnikov nekdanje SFRJ v RS (DePNNS)

Državni zbor RS je 1. februarja 2011 sprejel Deklaracijo RS o položaju narodnih skupnosti pripadnikov nekdanje SFRJ v RS (DePNNS, Uradni list 7/2011). Veliko vlogo za sprejem tega pomembnega dokumenta je odigrala znanstvena svetnica na Inštitutu za narodnostna vprašanja (INV) v Ljubljani dr. Vera Kržišnik Bukić, kot posebna ambasadorica znana tudi med rojaki na Hrvaškem zaradi svojega dolgoletnega zavzemanja tudi za okrepitev njihovega položaja.

DŽ RS s to deklaracijo izraža stališča do vprašanj narodnih skupnosti nekdanje SFRJ, katerih pripadniki so državljani RS in v njej tudi stalno prebivajo, njihove kolektivne pravice pa niso posebej urejene v Ustavi (Albanci, Bošnjaki, Črnogorci, Hrvati, Makedonci in Srbi). Poleg individualnih pravic, določenih v ustavi, imajo posebej pravico do lastnega narodnostnega samopomena-

vanja in samoorganiziranja na narodnosti podlagi, s čimer lahko uživajo in razvijajo kulturo svojega naroda; neгуjejo svoj jezik in pisavo, ohranjajo svoja zgodovino, si prizadevajo za organizirano prisotnost v javnosti ter v sodelovanju s pripadniki večinskega naroda in drugih narodnih skupnosti prispevajo k multikulturalnosti Slovenije. RS ne le priznava, temveč takšno dejavnost tudi spodbuja, hkrati pa si bo prizadevala za uveljavitev pravnih okvirov, ki bi zagotovili materialne in druge oblike podpore njihovem delovanju.

Deklaracija ob koncu med drugim izraža mnenje, da bi k ohranjanju in razvoju identitete omenjenih narodnih skupnosti prispevala ustanovitev posebnega posvetovalnega telesa Vlade RS, ki bi obravnavala vprašanja, zahteve in predloge pripadnikov obravnavanih narodnih skupnosti ter sprejemala stališča do predlogov odločitev vlade in ministrstev, ki bi se nanašala na tematike teh narodnih skupnosti (Savjet pri Vladi). V posvetovalnem telesu bi enakopravno sodelovali predstavniki teh narodnih skupnosti, kar bi pripomoglo k usklajenemu delovanju za urejanje omenjenih vprašanj.

Civilna družba za nadaljnji nadzor poglavja 23

Petnajst hrvaških organizacij civilne družbe je Evropski komisiji 15. maja letos predstavilo predlog o vzpostavitvi neodvisnega parlamentarnega telesa, ki bi še vsaj tri leta po končanih pogajanjih z Evropsko unijo na Hrvaškem nadzorovalo potek reform iz poglavja 23, to je področja, ki zadeva pravosodje in tudi uresničevanje pravic narodnih manjšin. Podpisani so: B.a.B.e., Zbor raziskovalnih novinarjev Hrvaške, Center za mir, nenasilje in človekove pravice, Center za edukacijo, svetovanje in raziskovanje, Center za mirovne študije, Documenta - Center za soočanje s preteklostjo, Državlјanski odbor za človekove pravice (GOLJP), Zelena akcija, Pravica do mesta, Center za LGBT enakopravnost, Miša človekovih pravic, Srbski demokratiški forum, hrvaški Transparency International in GONG. Več: www.gong.hr.

Marjana Mirković

Hrvaški organizaciji GONG svetovalni status pri ECOSOC-u

Večletno delo ene osrednjih organizacij civilne družbe na Hrvaškem GONG je maja letos prepoznal tudi Ekonomski in socialni svet (ECOSOC) pri Organizaciji združenih narodov (OZN) in ji na seji Odbora za nevladne organizacije (ECOSOC UN-NGO) dodelil prestižni svetovalni status.

Gre za osrednje telo za koordinacijo ekonomskih in socialnih zadev znotraj ZN in njihovega sistema organizacij. Med drugim priporoča in usmerja aktivnosti, katerih namen je višanje gospodarske rasti držav v razvoju, podpora človekovim pravicam in spodbujanje mednarodnega sodelovanja v boju zoper revščino in nerazvitost.

GONG je poleg organizacij civilne družbe B.a.B.e. in Koalicije za promocijo in varstvo človekovih pravic tretja hrvaška organizacija s tem statusom. V prihodnje bo tako imel dostop na seje relevantnih teles OZN, kar je pomembno za širše pobude civilne družbe in njihovo morebitno mednarodno podporo, predvsem pa bo pri Svetu za človekove pravice lahko aktivneje sodeloval pri pripravi poročil o njihovem uresničevanju na Hrvaškem.

Svet za človekove pravice, ki je bil ustanovljen junija 2006, je osrednji globalni forum za vzpostavljanje dialoga in sodelovanja na področju človekovih pravic. Kot pomožni organ Generalne skupščine neposredno odgovarja članicam organizacije, upravlja pa ga Visoki komisar ZN za človekove pravice.

Marjana Mirković

GONG

GONG je nestransarska državljanska organizacija (1997), ustanovljena za spodbudo in aktivnejšo vlogo državlјanov v političnih procesih. Nadzoruje potek volitev, izobražuje državlјane o njihovih pravicah in dolžnostih, spodbuja njihovo samoorganiziranost in komunikacijo z izvoljenimi predstavniki oblasti ter se zavzema za transparentno delovanje javnih služb.

Dnevnik slovenske redakcije deželnege sedeža RAI tudi na spletu

Slovenska kulturno-gospodarska zveza (SKGZ), ki je poleg Sveta slovenskih organizacij (SSO) osrednja krovna organizacija rojakov v Italiji, je v tiskovnem sporočilu z dne 24. maja letos izrazila zadovoljstvo ob pomembni tehnološki pridobitvi za slovensko redakcijo deželnege sedeža RAI: odslej bo namreč tudi na spletu mogoče spremljati slovenski televizijski dnevnik, novi tehnološki sistem pa med drugim nagraduje prizadevanja in delo uredništva in programskega oddelka slovenskega sedeža RAI. Poleg televizijskega dnevnika bodo v kratkem dostopni na spletu tudi slovenski radijski programi: www.rai.it

Marjana Mirkovič

Vabilo na mednarodni seminar o prostovoljstvu mladih zamejcev

Slovenske mladinske organizacije na Koroškem pripravljajo septembra letos na avstrijskem Koroškem mednarodni seminar na temo prostovoljnega dela mladinskih organizacij manjšin, za kar bodo pri EU prosili za finančno podporo (avstrijski program Mladi v akciji/ Jugend in Aktion). Pričakujejo več kot dvajset mladih gostov iz Nemčije, Danske, Romunije, Švice, Madžarske, Italije, Srbije in Avstrije, partnerje iz mreže Mladina evropskih narodnih skupnosti MENS/Youth of European Nationalities.

V okviru projekta želijo navezati stike tudi z mladimi Slovenci v zamejstvu, kar so izrazili že na okrogli mizi, ki jo je na temo mladih novembra lani v Ljubljani organiziral Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Naslov osrednje teme na napovedanem seminarju bo Koncepti in delovne metode prostovoljnih mladinskih organizacij, udeleženci pa se bodo predvidoma seznanili z delovanjem in motivacijskimi koncepti manjšinskih in posebej mladinskih organizacij, pri čemer bodo pozornost posebej namenili profesionalizaciji mladinskega dela in prispevku mednarodnih stikov v tej zvezi. K partnerskemu sodelovanju v projektu so mladi rojaki s Koroške povabili tudi vrstnike iz slovenskih društev na Hrvaškem. Stik: Daniel Wutti, telefon +43 650 787 44 31, elektronska pošta: daniel.wutti@gmail.com.
Marjana Mirkovič

IN MEMORIAM Slovo narodno-zabavnega glasbenika Henčka

V 73. letu je za posledicami težke bolezni v Gorenjih Kamencih 7. maja umrl Henrik Burkat - Henček, priljubljen ljudski muzikant. S svojim narodno-zabavnim Ansamblom Henček je med letoma 1965 in 2001 ustvaril več kot 300 pesmi, med njimi velike uspešnice, kot so Polka, valček, rock&roll, Metliška črnina in Boggie woogie. Leta 1938 rojeni Henrik Burkat je svojo prvo harmoniko in tudi vzdevek Henček dobil že v mladosti. Da je s tem vzdevkom poimenoval tudi svoj ansambel, je bila ideja še enega slovenskega velikana narodno-zabavne glasbe, Vilka Avenika. Henček je ustvaril prepoznavni glasbeni slog, v katerem sta se "klasičnim" narodno-zabavnim zvokom harmonike, trobente in klarineta pridružila še bendžo in saksofon. S svojim ansamblom je veliko nastopal v tujini, predvsem v Nemčiji, Avstriji in Švici ter v ZDA, Kanadi in Avstraliji. Za svoje glasbeno delo je Henček prejel številne nagrade. Leta 2007 je bil prvi dobitnik krone za kralja polk in valčkov. Več: www.rtvsl.si

Marjana Mirkovič

Veleposlanštva Republike Slovenije v RH
Aljbinčeva 30, 10 000 Zagreb, RH
Veleposlanik: Mojca Vilič
Konzularni oddelki, uradne ure:
ponedeljak od 9.00 do 12.00
sreča od 9.00 do 12.00 in od 14.00 do 16.30
petek od 9.00 do 12.00
tel.: + 385 1 43 11 014, + 385 1 63 11 015
faks: + 385 1 46 80 367
e-l. pošta: vszagreb@veleposlanstva.si
spletna stran: <http://zagreb.veleposlanstva.si>
Konzularni dan na Reki: 5. junij od 10.00 do 13.00
Državljanom RS je v naših primerih zagotovljen kontakt z dokimnim diplomatom:
1x/1 tedenski od 16.30 ure
koniec tedna in med prazniki: 24 ur
tel.: + 385 98 462 666
Generalni konzulat RS, Split
Časni konzul: Branko Rogić
tel./faks: +385 21 389 224
e-l. pošta:
generalni.konzulat.rep.sloven@west.t-com.hr
uradne ure: ponedeljek-petek od 9.00 do 13.00

Zaradi zametanja objavljamo prilogo o organiziranosti slovenske narodne manjšine na Hrvaškem s podatki iz maja 2011. Podatki so v okviru projekta Slovenska informativna točka SI-T objavljani na spletni strani Sveta slovenske narodne manjšine Mesta Reka na naslovu www.rjeka.hr.

ORGANIZIRANOST SLOVENSKE SKUPNOSTI

(13.173, ljudsko štetje 2001, vir: www.dzs.hr)

Slovenska skupnost na Hrvaškem organizirano deluje v okviru kulturnih društev ter svetov in predstavnikov. V saboru jo - zgolj formalno - skupaj z albansko, črnogorsko, makedonsko in bošnjaško narodno manjšino že v drugem mandatu zastopa poslanec bošnjaške narodne manjšine iz stranka SDA (Stranke demokratične akcije) Hrvaške dr. Šemso Tanković.

KULTURNA DRUŠTVA:

Registriranih je 17 društev (dve sta le na papirju: SKD Triglav, Karlovec in SKD Ivan Cankar, Dubrovnik, več: <http://www.uprava.hr/RegistarUdruga/>), na registracijo čaka društvo Ajda v Umagu. 15 društev deluje v okviru krovne organizacije **Zveze slovenskih društev na Hrvaškem** (Zveza Slovencev na Hrvaškem, 1992), ki ima trenutno sedež v Zagrebu; po statutu je bila predvidena selitev v Split in na Reko, vendar sta tamkajšnji društvi leta 2004 in 2008 to možnost zavrnili. Zveza je vključena v **Slovensko manjšinsko koordinacijo SLOMAK** (2004), ki povezuje krovne slovenske organizacije v zamejstvu (Italija, Avstrija, Madžarska in Hrvaška). Sedanji predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem (Darko Šonc, 1996) je v RH kot zunanji član vključen v saborski **Pododbor za pravice narodnih manjšin**, ki deluje v okviru parlamentarnega delovnega telesa Odbora za človekove pravice in pravice narodnih manjšin; v RS pa je vključen v **Svet za zamejstvo pri Vladi RS**.

SVETI in PREDSTAVNIKI SLOVENSKE NARODNE MANJŠINE:

V skladu z Ustavnim zakonom o pravicah narodnih manjšin (NN RH 155/2002, www.nn.hr) so sveti oz. predstavniki del manjšinske samouprave na lokalni in regionalni ravni, s funkcijo svetovalne narave; prvič so bili izvoljeni leta 2003 oz. 2004 (ponovljene volitve), v drugem mandatu pa junija 2007; slovenska manjšina svojih pravic ni izrabila v celoti, niti leta 2003 niti pozneje.

Sveti in predstavniki slovenske narodne manjšine so bili v drugi polovici prvega mandatu, od leta 2005 do volitev leta 2007 povezani v Koordinacijo svetov in predstavnikov slovenske narodne manjšine v RH, predsednik koordinacije Darko Šonc pa je v prvem mandatu postal član **Sveta za narodne manjšine RH (Savjet za nacionalne manjine) RH**, <http://www.savjet.nacionalne-manjine.info/>), ključnega telesa za manjšinsko problematiko v RH; vlada RH ga je v članstvo tega telesa imenovala tudi v drugem (2007-2011) in marca 2011 v tretjem mandatu (2011-2015). Koordinacija svetov in predstavnikov slovenske narodne manjšine v mandatu 2007-2011 ni bila vzpostavljena.

KULTURNA DRUŠTVA (16)

KROVNA ORGANIZACIJA: Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, Masarykova 13/1, 10000 Zagreb (predsednik Darko Šonc), slovenski-dom@zg.t-com.hr; www.slovenci.hr

Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom (3225), Masarykova 13/1, 10000 Zagreb (predsednik Darko Šonc), slovenski-dom@zg.t-com.hr; www.slovenci.hr

Slovenski dom - Kulturno-prosvetno društvo Bazovica (1575), Podpinjol 43, 51000 Reka (predsednik Milan Grlica), bazovica@bazovica.hr, slovenski-dom-ri@ri.t-com.hr, www.bazovica.hr

Slovensko kulturno-prosvetno društvo Snežnik Lovran (60), Stari grad 53, 51415 Lovran (predsednik Vasja Simonič); sneznik@ri.t-com.hr

Slovensko kulturno društvo Istra Pulj (731), Hermana Dalmatina 4, 52000 Pulj (predsednica Klaudija Ana Velimirović); Slovenci-PU@public.CARNet.hr; www.skdistra.hr

Društvo Slovencev Labin (96), Katurl 17, 52220 Labin (predsednica Silva Šutar Vujičić); drslo.labin@yahoo.com

Slovensko kulturno društvo Lipa Buzet (66), Sportska 3, 52420 Buzet (predsednica Dragica Klarić); skdlipa.buzet@gmail.com

Slovensko kulturno društvo Oljka Poreč (144), I. G. Kovačića 7/a, 52440 Poreč (predsednica Miriam Pran); skd.oljka@gmail.com

Društvo Slovencev Dr. France Prešeren Šibenik (178), Zadarska 4, 22000 Šibenik (predsednica Mira Knežević); preseren.sibenik@email.t-com.hr

Slovensko kulturno društvo Triglav - Split (493), Šibenska 3, 21000 Split (predsednik Cveto Šušmelj); slovensko.drustvo.triglav@st.t-com.hr

Kulturno društvo Slovenski dom Karlovec (180), Ljudevita Šestica 1, 47000 Karlovec (predsednik Silvin Jerman); slovenski.dom.ka@gmail.com

Slovensko kulturno društvo Lipa - Zadar (185), Put Bokanjca 29, 23000 Zadar (predsednica Darja Jusup); zadarlipa@gmail.com

Slovensko kulturno društvo Lipa Dubrovnik (92), Iva Vojnovića 38, 20000 Dubrovnik (predsednica Barbara Njirić); skd-lipa@du.t-com.hr

Slovensko kulturno društvo Stanko Vraz (169), Grgura Čevapovića 17, 31000 Osijek (predsednica Sabina Koželj); zvhorvat@net.hr; http://skdstankovraz.blog.hr/

Slovensko kulturno društvo Nagelj (165), Kratka 1, 42000 Varaždin (predsednik Igor Šerdoner); skd.nagelj@gmail.com

Slovensko kulturno društvo Gorski kotar, Lazi 23, 51305 Lazi (predsednik Slavko Malnar); slo.kud.gorski.kotar@gmail.com

Slovensko kulturno društvo Ajda Umag (283), Valica 36, 52470 Valica (predsednica Vlasta Grgić, v registraciji); vlasta.grgic@gmail.com

Uradna spletna strani društev v RH www.uprava.hr/RegistarUdruga omenja tudi:

Slovensko kulturno-prosvetno društvo Triglav Karlovec, Gundulićeva 8, 47000 Karlovec (predsednik Valerije Bazant) in **Slovensko kulturno društvo Ivan Cankar Dubrovnik**, Od kaštelca 11, 20000 Dubrovnik (predsednik Ivan Žerovnik).

Kot kaže, društvi ne delujeta javno, sta le na papirju:

Društvo SKPD Triglav Karlovec je bilo sicer leta 1992 – poleg društev iz Zagreba in Reke – navedeno kot tretji član med ustanovitelji krovne organizacije, ki se je takrat imenovala Zveza Slovencev na Hrvaškem, vendar se je kmalu po registraciji Zveze umaknilo, na njegovo mesto pa se je še istega leta uvrstilo tedaj novo društvo enakega imena iz Splita. Na uradnem seznamu redno financiranih društev v RH pa je društvo SKPD Triglav Karlovec še vedno navzoče, kot poglavitni dejavnosti sta zapisani – vzgoja in izobraževanje solških otrok in mladine na glasbenem področju.

SVETI IN PREDSTAVNIKI SLOVENSKE NARODNE MANJŠINE

Leta 2007 je bilo skupno izvoljenih 9 (registriranih pa 8) svetov in 11 predstavnikov slovenske narodne manjšine v RH (www.nacionalne-manjine.info/vijeca.html; www.uprava.hr/RegistarVNM/ login; ni posodobljeno).

SVETI SLOVENSKE NARODNE MANJŠINE (Svet SNM):

ŽUPANIJA (5):

Svet SNM Istrske županije (2020), Hermana Dalmatina 4, 52000 Pulj
(predsednik Vinko Knez); Slovenci-PU@public.CARNet.hr

Svet SNM Primorsko-goranske županije (2883), Podpinjoli 43, 51000 Reka
(predsednica Marjana Mirković); vijeca-slo.pgz@ri.t-com.hr

Svet SNM Varaždinske županije (562), Kratka 1, 42000 Varaždin
(predsednica Barbara Antolić); dom.sv.ana@vz.t-com.hr

Svet SNM Splitsko-dalmatinske županije (746), Šibenska 3, 21000 Split
(predsednik Boštjan Matjaž Kordiš); slovensko.drustvo.triglav@st.t-com.hr

Svet SNM Mesta Zagreb (županijska raven, 3225), Remetinečka cesta 77 bb, 10000 Zagreb
(predsednik Darko Šonc); slovinci.zagreb@zg.t-com.hr

MESTO (4):

Svet SNM Mesta Reka (1575), Podpinjoli 43, 51000 Reka
(predsednica Dušanka Gržeta); vslonmg.ri@gmail.com

Svet SNM Mesta Pulj (731), Hermana Dalmatina 4, 52000 Pulj
(predsednica Milena Križman); Slovenci-PU@public.CARNet.hr

Svet SNM Mesta Split (493), Šibenska 3, 21000 Split
(predsednica Nadežda Eterović); slovensko.drustvo.triglav@st.t-com.hr

Svet SNM Mesta Umag (283); svet je bil sicer izvoljen, ni pa bil registriran

PREDSTAVNIKI SLOVENSKE NARODNE MANJŠINE:

ŽUPANIJA (4):

Osiješko-baranjska (480), predstavnik SNM je Dubravko Stadić
Karlovška (340), predstavnik SNM je Janez Janković
Dubrovnško-neretvanska (163), predstavnica SNM je Barbara Njirić
Zadrška (267), predstavnica SNM je Rafaela Štulina

MESTO (6):

Samobor (198), predstavnik SNM je Igor Gorše
Osljeek (169), predstavnik SNM je Zlatko Marolt
Karlovec (180), predstavnik SNM je Slavko Marinić
Zadar (185), predstavnica SNM je Darja Jusup
Varaždin (165), predstavnik SNM je Zdenko Šerdonec

Poreč (144), predstavnik SNM je Miriam Pran

OBČINA (1):

Cestica (189), predstavnik SNM je Karel Benko

Neizrabljena pa je tudi na volitvah 2007 ostala možnost za izvolitev 4 svetov, na vseh ravneh:

ŽUPANIJA (2):

Zagrebiška (601) in
Medžimurska (522);

NESTO (1):

Opatija (207);

OBČINA (1):

Matulji (271);

ter 8 predstavnikov, na vseh ravneh:

ŽUPANIJE (5):

Krapinsko-zagorska (439),
Siško-moslavinska županija (181),
Koprivniško-križevska županija (131),
Bjelovarsko-bilogorska županija (120),
Šibeniško-kninska županija (143);

NESTO (2):

Buje (157),
Čakovec (120);

OBČINA (1):

Hum ob Sotli (155).

IZOBRAŽEVANJE V SLOVENŠČINI

JAVNE USTANOVE:

visokošolska raven: lektorat, filozofska fakulteta (Zagreb, Zadar);

srednješolska raven: predvidoma Reka, Opatija, Varaždin;

osnovnošolska raven: zakonska možnost za učenje slovenščine na osnovnošolski ravni je uveljavljena na OŠ Pecine na Reki, kjer po treh letih prostovoljnega pouka (2006-2009) od leta 2009/10 pouk slovenskega jezika poteka redno in skladno s hrvaško zakonodajo (po modelu C, do pet ur na teden, z vsebinami iz slovenske kulture, glasbe, umetnosti in narave); v šol. l. 2010/11 ga obiskuje 32 otrok;

predšolska raven: v organizaciji svetov slovenske narodne manjšine Mesta Reka in PGŽ ter v okviru projekta Si-T se bo v dveh reških vrtcih, na Potoku in Pečinah, septembra 2011 predvidoma začel krajši program slovenščine;

društvo:

učenje slovenščine in slovenske kulture organizirano poteka v večini društev, v sodelovanju z Ministrstvom za šolstvo in šport RS in Zavodom RS za šolstvo; v nekaterih krajih obmejnih županij (Primorsko-goranske in Istrske) od leta 2008 poučuje učiteljica, napotena iz Slovenije.

Zaradi tradicionalne navzočnosti slovenskega jezika na območju ob današnji hrvaško-slovenski meji (slovenska kulturna društva so v Puľju, Zagrebu in na Reki npr. delovala že na začetku 20. stoletja), odbor strokovnjakov, ki nadzoruje rabo Evropske listine o manjšinskih ali regionalnih jezikih, v četrtem poročilu 2010 meni, da bi zato slovenski jezik veljalo obravnavati kot manjšinski ali regionalni jezik v okviru tega dokumenta (www.coe.int/t/dg4/education/minlang/Report/EvaluationReports/CroatiaECRML4_en.pdf).

GLASILA V SLOVENŠČINI

Kažipot, mesečni bilten (2005), naklada 600 izvodov; izhaja v okviru projekta Slovenska informativna točka Si-T, izdajatelj: Slovenski dom KPD Bazovica, Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka in Svet slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije;

Ljubnijska priloga (2006), letna; izdaja SKD Snežnik, Lovran, naklada 150 izvodov;

Planika, dvomesečnik (1992, do 2005 mesečnik); izdaja SKD Triglav, Split, naklada 150 izvodov;

Novi odmev, štirimesečnik (1996), izdaja KPD Slovenski dom Zagreb, naklada 750 izvodov;

Mavrca, štirimesečnik (2006), izdaja SKD Istra, Puľj, naklada 350 izvodov.

RADIJSKA ODDAJA

SKD Triglav v Splitu ima od februarja 2011 ob sredah od 9.00 do 9.30 na lokalni radijski postaji KL Eurodom redno tedensko radijsko oddajo v slovenščini, dostopna je tudi v arhivu spletne strani kot program Triglav na naslovu: <http://radiokl.hr>.

OSREDNJA KNJIŽNICA ZA SLOVENSKO KNJIGO NA HRVAŠKEM

Mestna knjižnica Ivana Gorana Kovačiča (GK IGK) v Karlovcu je od leta 1993 osrednja knjižnica za slovensko knjigo na Hrvaškem. Zbirka se redno obnavlja v sodelovanju s knjižnico Mirana Jarca iz Novega mesta, s katero GK IGK sodeluje tudi v okviru operativnega programa IPA Slovenija-Hrvaška 2007-2013 pri uspešnem projektu Be-Ri. V knjižnici je tudi sedež društva SKD Slovenski dom Karlovac; več: www.gkka.hr

PISARNA Euro ured d.o.o./Urad za Evropo, Reka

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem je septembra 2008 v sodelovanju z Uradom Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu na Reki ustanovila pisarno Evro urad oz. Urad za Evropo, kot pomoč organizacijam slovenske narodne manjšine pri prijavih na razpise za evropska sredstva. Naslov: Milutina Barača 19, 51000 Reka; t./f.: +385 51 632 630; gsm: +385 91 22 33 421; Skype: Urad za Evropo - Reka; e-pošta: euroured@ri.t-com.hr

PREDVIDENO:

Center za raziskovanje manjšin (CRM), filozofska fakulteta (FF) na Reki

Septembra 2011 bo na reški FF v sodelovanju z Inštitutom za narodnostna vprašanja v Ljubljani predvidoma ustanovljen CRM, katerega prva raziskovanja bodo pozornost namenila slovensko-hrvaškim temam.